

Lisade sisukord

Sisukord	1
Lisa 1. Karistushinnangute aruanne elanike kohta.....	3
1. Üldised tähelepanekud.....	3
2. Elanike karistuseelistused	3
3. Karistuse eesmärgid	5
4. Erinevused karistushinnangutes.....	6
Sugu	6
Piirkond.....	7
Asula	8
Vanus	9
Tegevusala.....	10
Haridus	11
Rahvus	12
Usaldus ja poliitilised eelistused.....	13
Lisa 2. Karistushinnangute aruanne politseinike kohta.....	15
1. Üldised tähelepanekud.....	15
2. Politseinike karistuseelistused	15
3. Karistuse eesmärgid	17
4. Erinevused karistushinnangutes.....	17
Sugu	17
Piirkond.....	18
Töövaldkond	20
Spetsialiseerumine	21
Vanus	22
Tööstaaž	22
Lisa 3. Karistushinnangute aruanne prokuröride kohta.....	24
1. Üldised tähelepanekud.....	24
2. Prokuröride karistuseelistused.....	24
3. Karistuse eesmärgid	26
4. Erinevused karistushinnangutes.....	26
Sugu	26
Piirkond.....	27

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Spetsialiseerumine	29
Vanus	29
Tööstaaž	30
Lisa 4. Karistushinnangute aruanne kohtunike kohta	32
1. Üldised tähelepanekud.....	32
2. Kohtunike karistuseelistused.....	33
3. Karistuse eesmärgid	34
4. Erinevused karistushinnangutes.....	35
Sugu	35
Piirkond.....	37
Vanus	38
Tööstaaž	40
Lisa 5. Juhtumid.....	41

Lisa 1. Karistushinnangute aruanne elanike kohta

1. Üldised tähelepanekud

- **Elanikud on kõige karmimalt meelestatud murdvarga suhtes**, kõige leebemalt perevägivallatseja suhtes.
- **Elanike lemmikkaristuseks on vangistus**. Vangistuse pooldajad eelistavad ka pikemaid karistusi.
- Elanike jaoks on **karistuse kõige olulisemaks eesmärgiks** konkreetse kurjategija karistamine.
- Üldjuhul soovivad **mehed** kurjategijatele karmimaid ja pikemaid karistusi kui naised.
- **Piirkond** tundub olevat elanike puhul määrav karistuseelistustes. See mõjutab nii seda, millist karistustüüpi ja kui pikka karistust soovitakse. Virumaalased ja põhja-eestlased on üldjuhul karmimate karistushinnangutega.
- **Väiksemates kohtades elavad inimesed** on rohkem töösuku ja eelistavad teistest enam ÜKT-d.
- Mitmel juhul soovivad **vanemad inimesed** pikemaid karistusi. Samasugune muster on näha ka pensionäride puhul.
- **Madalama haridusega** inimesed on üldjuhul kurjategija suhtes leebemalt meelestatud.
- **Venelased** soovivad üldjuhul teistest enam karmimaid karistusi.
- **Poliitikuid usaldavad** inimesed kohtleksid kurjategijaid leebemalt.

2. Elanike karistuseelistused

Kõige enam eelistavad Eesti elanikud kurjategijatele vanglakaristust (sõltuvalt kuriteost 28-74%), vaid perevägivallatsejale eelistatakse tingimisi vangistust 1% võrra enam kui vanglakaristust. Kui perevägivalla ja omastamise puhul jagunevad karistuseelistused ühtlasemalt ning lisaks vanglakaristusele soovitakse veel ka teisi karistusi, siis murdvarga puhul on neid, kes eelistaksid teisi karistusi kokku vaid 24%. Rahalist karistust eelistatakse üldjuhul harva ning vaid omastamise puhul soovitakse seda peaaegu sama palju kui vangistust (27%).

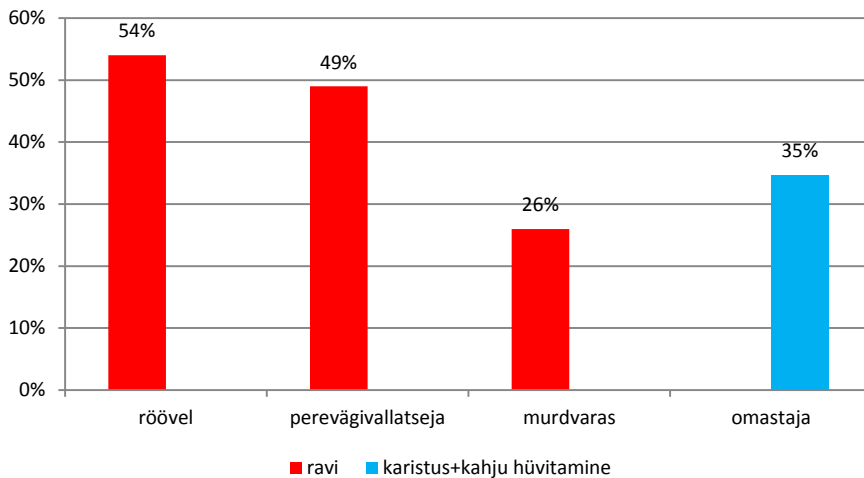
Tabel 1. Elanike karistuseelistused, %

	Perevägivallatseja	Omastaja	Röövel	Murdvaras
Üldkasulikku tööd	20	7	7	7
Vanglakaristust	25	28	60	74
Tingimisi vanglakaristust	26	7	11	4
Rahalist karistust	6	27	2	4

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

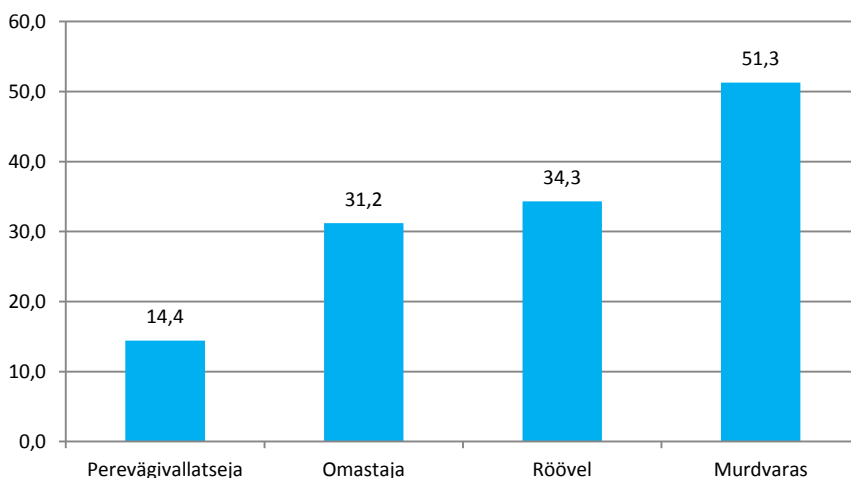
Määrata kohustused ilma formaalse karistusega (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)	10	11	2	1
Mõista mõne muu karistuse	9	18	16	9
Jätta karistus või kohustus üldse määramata	2	1	0	0
Ei oska öelda	3	1	1	2

Üsna suur hulk on ka neid, kes sooviksid kurjategijale mõista mõne muu karistuse (9-18%). Kuigi vangistuse või ÜKT määramine ei välista ka kahju korvamist, siis näiteks omastajale sooviti ka kahjude hüvitamist (22%) ja vara konfiskeerimist (23%), sama kõige levinum variant oli karistus koos kahjude hüvitamisega (35%). Teistele sooviti kõige enam ravi (26%-54%), mis tegelikus elus on samuti võimalik nii põhikaristusele lisaks kui karistuse asemel.

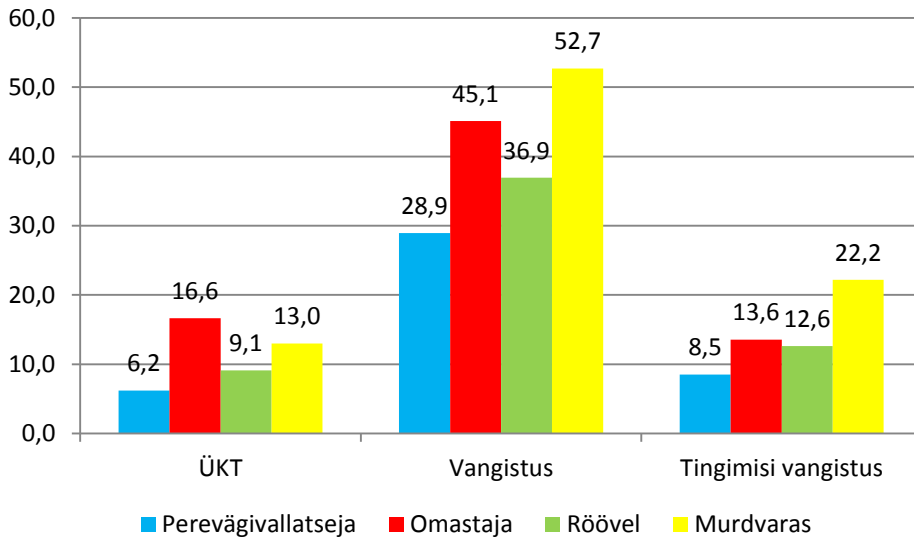
Joonis 1. Elanike karistuseelistused: vabalt pakutud vastusevariandid (osakaal avatud vastustest)

Kui võimalikuks karistuseks on vaid vangistus, siis keskmiselt kõige pikemat karistust soovivad elanikud murdvargale (51,3 kuud ehk 4,2 aastat). Kõige lühemaid karistusi soovitakse perevägivallatsejale (14,4 kuud ehk 1,2 aastat).

Joonis 2. Elanike pakutud keskmised karistuspikkused kuudes

Pikemaid karistusi soovivad need inimesed, kelle hinnangul on karistused Eestis liiga leebed¹. Ning pikemaid karistusi soovivad ka need, kes sobivaimaks karistuseks peavad vangistust. Näiteks perevägivallatseja puhul soovivad vangistuse pooldajad 28,9 kuist (2,4 a) vangistust, ÜKT pooldajad aga vaid 6,2 kuist vangistust.

[Kõikide kuritegude puhul gruppide-vahelised erinevused p: 0.000]

Joonis 3. Karistuse tüüp ja pikkus kuudes

3. Karistuse eesmärgid

Elanikud pidasid kõige olulisemateks karistuste eesmärkideks konkreetse kurjategija karistamist (96%) ja kannatanule kahju korvamist (96%). Kõige vähem peeti eesmärgiks osapoolte lepitamist (69%).

¹ Perevägivald: -0.200, p: 0.000; omastaja: -0.120, p: 0.016; röövel : -0.076, p: 0.001.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

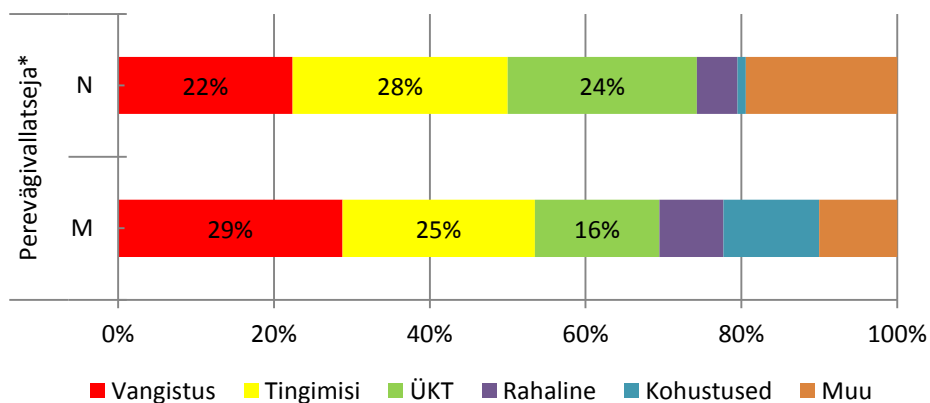

Joonis 4. Karistuse eesmärgid: elanike osakaal (%), kes pidas antud eesmärki väga oluliseks või oluliseks

4. Erinevused karistushinnangutes

Sugu

Üldjuhul soovivad mehed kurjategijatele karmimaid ja pikemaid karistusi kui naised, samas reeglina ei ole erinevused statistiliselt olulised. Karistustüübi puhul on seos statistiliselt oluline vaid perevägivallatseja puhul, kus 29% meestest sooviks kurjategijale vangistust (naistest 22%). Naiste esimeseks eelistuseks on tingimisi vangistus – 28% (meestel 25%).

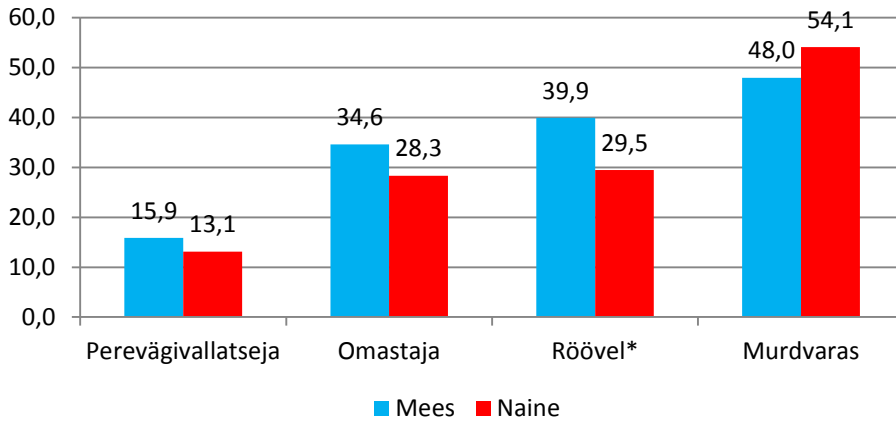

[*p: 0.043]

Joonis 5. Meeste ja naiste karistuseelistused perevägivallatseja suhtes

Vaadates karistuspikkusi, siis erandina sooviksid naised pikemaid karistusi vaid murdvarga puhul, muudel juhtudel sooviksid pikemaid karistusi mehed. Samas statistiliselt oluline on erinevus vaid röövli juhtumi puhul, kus mehed eelistasid 39,9 kuu pikkust (3,3 aasta) ning naised 29,48 (2,4 aasta) pikkust karistust.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

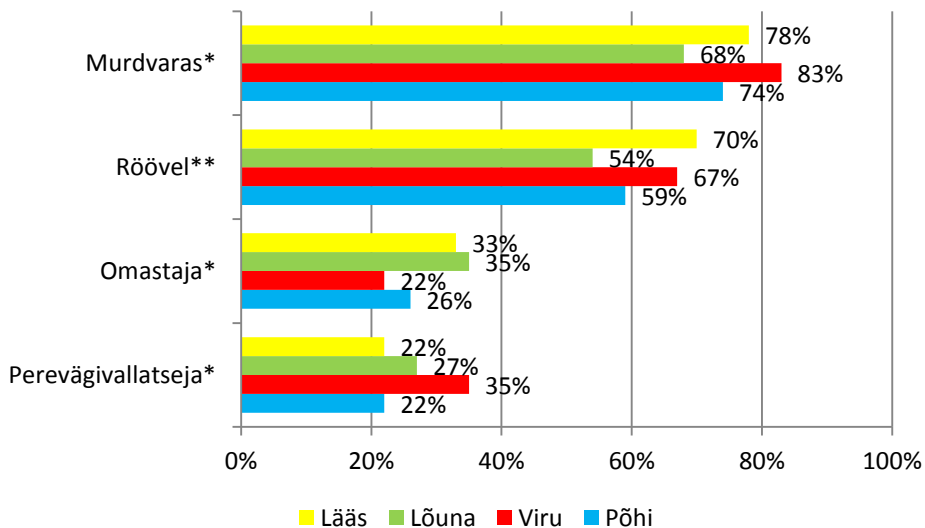
[*p: 0.012]

Joonis 6. Meeste ja naiste keskmised karistuspikkused kuudes

Piirkond

Virumaalased ja põhja-eestlased eristuvad teistest oma karistuseelistuste poolest: virumaalased eelistavad üldjuhul enim vanglakaristust, põhja-eestlased aga sooviksid kõige pikemaid karistusi. Selline eristumine on loogiline, kuna kuritegevus on nendes piirkondades ka kõige levinum.

Virumaalased eelistavad teistest enam vanglakaristust, v.a. omastajale, kelle puhul oleksid kõige karmimad lõuna-eestlased (neist eelistaks 35%vangistus, samas kui mujal jääb see 22-33% vahele). Kõik mainitud seosed on statistiliselt olulised. Ka röövlile sooviksid läänemaalased enam vangistust, samas on vahe virumaalastega üsna väike (3%).

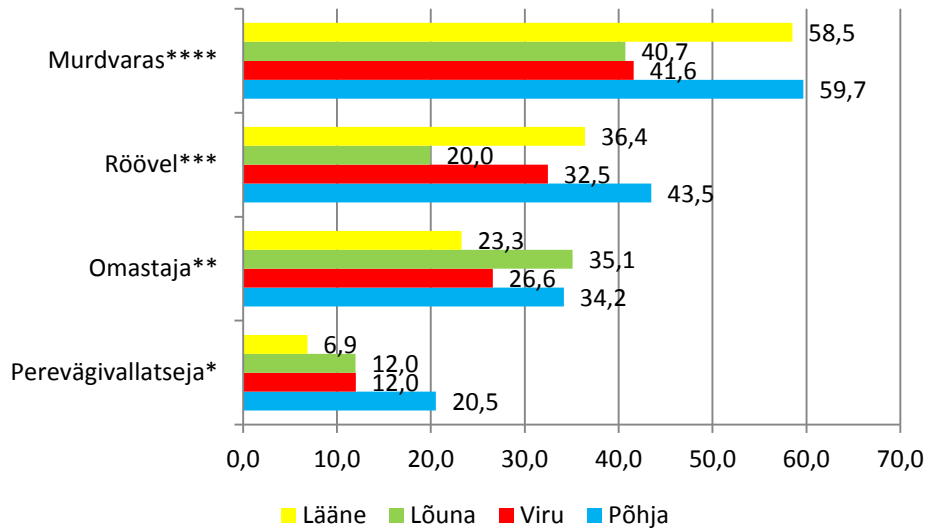

[*p: 0.000; **p: 0.001]

Joonis 7. Elanike piirkondlikud vangistuseelistused

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Kõige pikemate karistussoovidega jäävad silma Põhja piirkonnas elavad inimesed. Vaid omastajale soovisid Lõuna piirkonna inimesed pikemat karistust kui mujal elavad inimesed. Muudel juhtudel aga jäid Lõuna ja Lääne piirkonna inimesed silma pigem lühemate karistussoovidega. Kõik need erinevused on statistiliselt olulised.

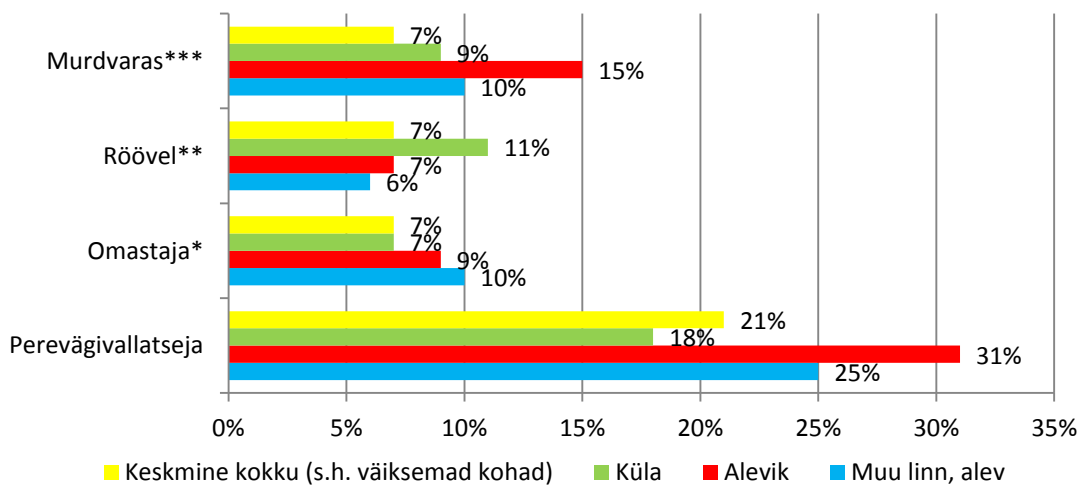

[*p: 0.002; ** p: 0.038; *** p: 0.000; **** p: 0.007]

Joonis 8. Piirkondlikud keskmised karituspikkused kuudes

Asula

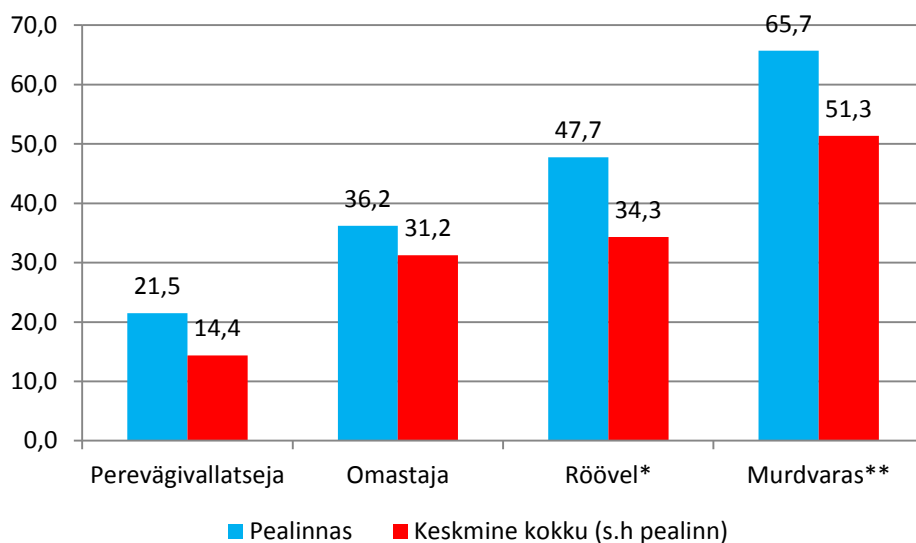
Väiksemates kohtades (väiksemad linnad, alevid, alevikud, külad) elavad inimesed on rohkem töösuku, sest sealsed elanikud eelistavad teistest enam ÜKT-d, samas kui muude karistusliikide puhul sellist mustrit välja ei joonistu. Näiteks kui alevite, alevike ja muude linnade elanikest eelistaks omastajale ÜKT-d 9-10%, siis mujal on sama näitaja 5-7% vahel.

[*p: 0.005; ** p: 0.038; *** p: 0.000]

Joonis 9. Väiksemate kohtade elanike ÜKT eelistused

Ilmselt mõjutab piirkondlikke eripärasid eelkõige Tallinn (mäletatavasti soovisid Põhja-Eesti inimesed kõige pikemaid karistusi), sest pealinna elanikud sooviksid kõikide juhtumite puhul kõige pikemaid karistusi, kuigi statistiliselt oluline on erinevus vaid röövli ja murdvarga juhtumite puhul. Näiteks röövli soovisid tallinlased 47,74 ja vargale 65,70 kuu pikkust vangistus, samas kui kõikide piirkondade keskmine oli vastavalt 34,3 ja 51,3. Alevikkudes elavad inimesed jäid silma ka teistest lühemate karistussoovidega.

[*p: 0.011; ** p: 0.025 – erinevused on gruppide vahel: pealinn, suur linn, maakonnakeskus, muu linn, alevik, küla]

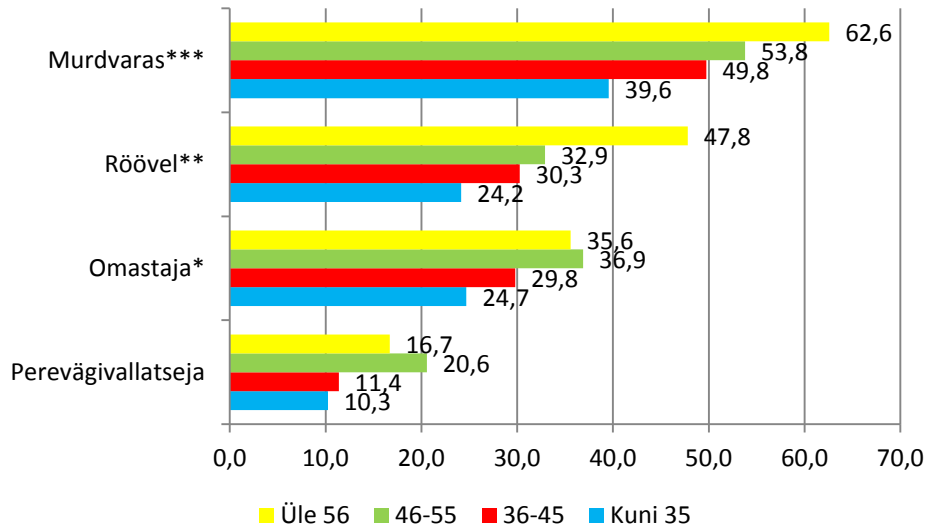
Joonis 10. Pealinnas elavate inimeste keskmised karituspikkused kuudes

Vanus

Karistustüübi eelistuse osas vanus olulist rolli ei mängi. Perevägivald ja murdvarga puhul soovisid vanemad vastajad vastavalt jätta karistus kohaldamata (keskmine vanus 59,8 a; p: 0.013) ning mõista mõne muu karistuse (55,7; p: 0.012).

Omastaja, röövli ja murdvarga juhtumi puhul on näha, kuidas vanuse kasvades kasvavad ka soovitud karituspikkused (seosed statistiliselt olulised). Näiteks kui röövli puhul soovivad alla 35-aastased inimesed 24,2-kuist (2 aastast) vangistust, siis üle 56-aastased juba 47,8 kuu (3,9 aasta) pikkust vangistust.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

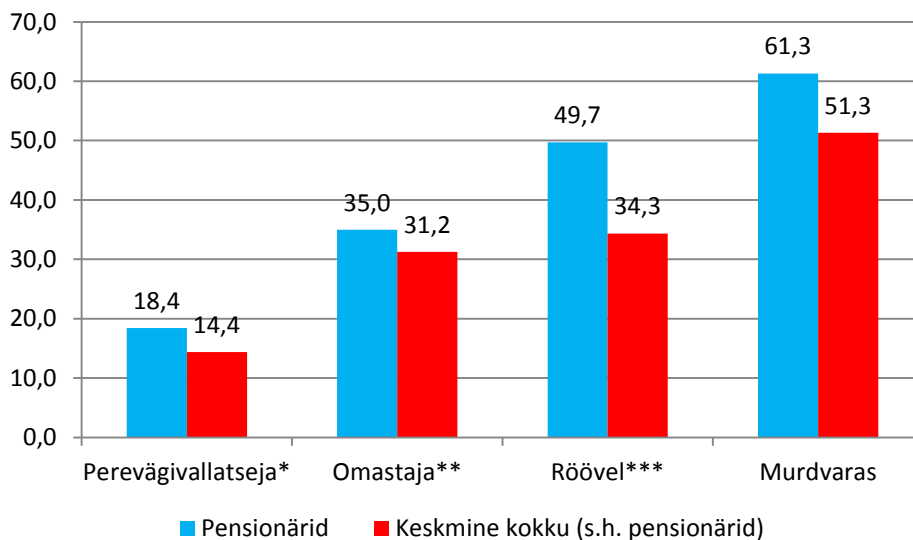

[* p: 0.046; ** p: 0.005; *** p: 0.005]

Joonis 11. Vanuselised erinevused keskmistes karistuspikkustes kuudes

Tegevusala

Kõrvutades palgatöötajaid, õpilasi, koduseid jt, siis karistustüüpide eelsitustes mingit mustrit ei joonistunud, samas karistuspikkuste puhul selgus, et pensionärid soovivad üldjuhul pikemaid karistusi kui teised, v.a. murdvarguse puhul, kus pikemaid karistusi sooviksid iseendale tööandjad. Kui murdvarga juhtum välja arvata, on seosed ka statistiliselt olulised. Ilmselt on tegemist eelkõige vanuse mõjuga inimeste hinnangule. Näiteks röövlile sooviksid pensionärid 49,7 kuud vangistust (4,1 a), siis keskmiselt soovitakse 34,3 kuud (2,9 a).

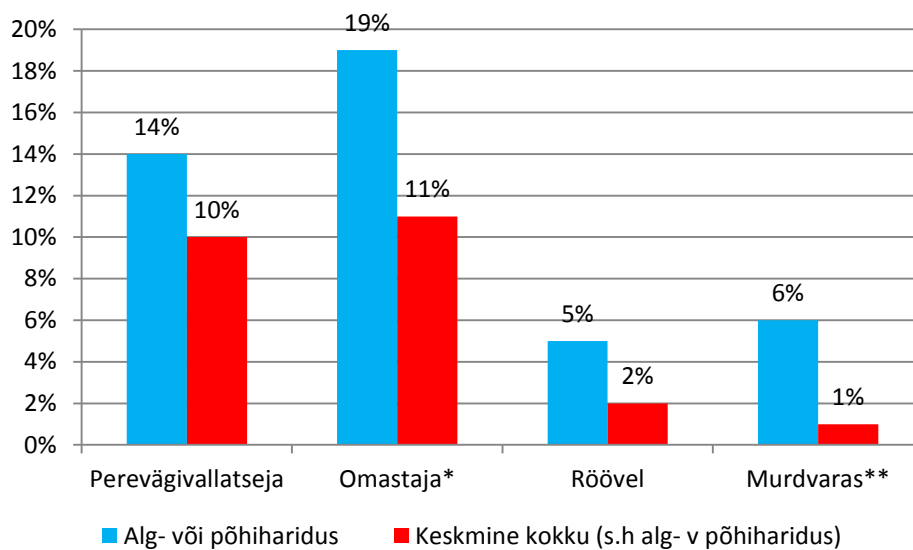

[* p: 0.001; **p: 0.036; ***p: 0.094]

Joonis 12. Tegevusala ja erinevused keskmistes karistus pikkustes kuudes

Haridus

Hariduse mõttes eristuvad teistest alg- või põhiharidusega inimesed. Nende hulgas on kõige rohkem neid, kes kõikide kurjategijate puhul sooviksid teistest enam kurjategija jätta formaalse karistusest, ent määrata talle siiski kohustused. Samas on seos statistiliselt oluline vaid omastaja ja murdvarga juhtumi puhul.

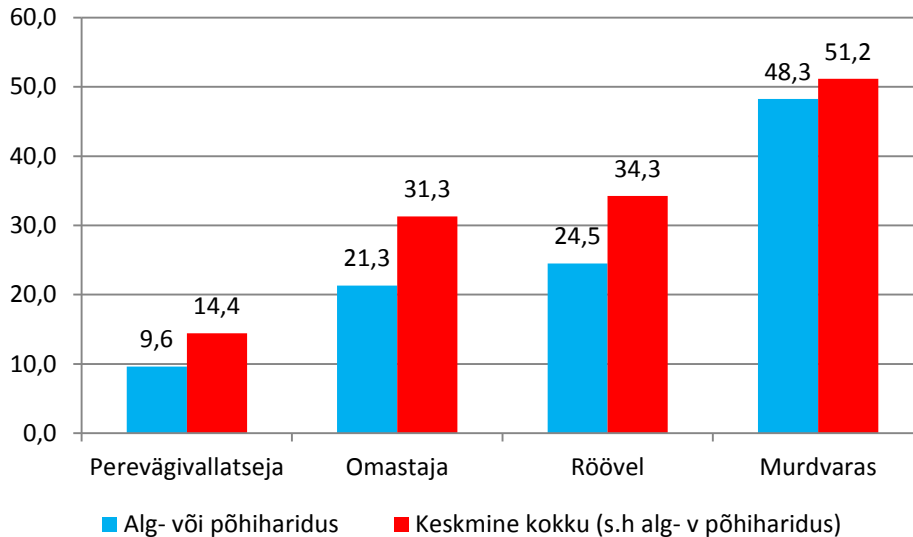

[* p: 0.004; ** p: 0.000]

Joonis 13. Elanikud, kes soovivad kurjategijale kohustusi ilma formaalse karistusest

Seda hüpoteesi kinnitab mõnevõrra seegi, et alg- või põhiharidusega inimesed soovivad mõnevõrra lühemaid karistusi võrreldes teistega, aga need erinevused ei ole statistiliselt olulised. Näiteks omastajale sooviksid alg- või põhiharidusega inimesed 21,3 kuu (1,8 a) pikkust karistust, samas kui kõikide haridusrühmade keskmine on 31,3 kuud (2,6 a).

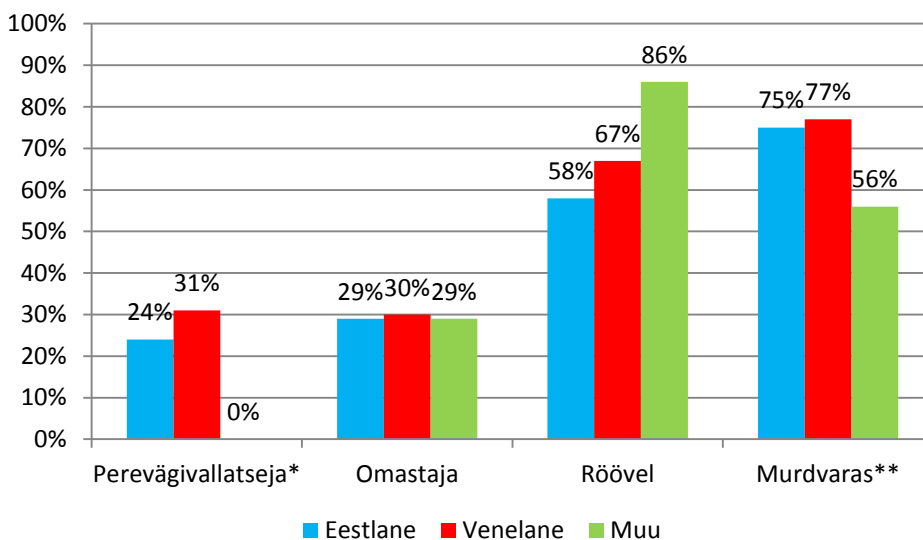
Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Joonis 14. Hariduslikud erinevused keskmistes karistuspikkustes kuudes

Rahvus

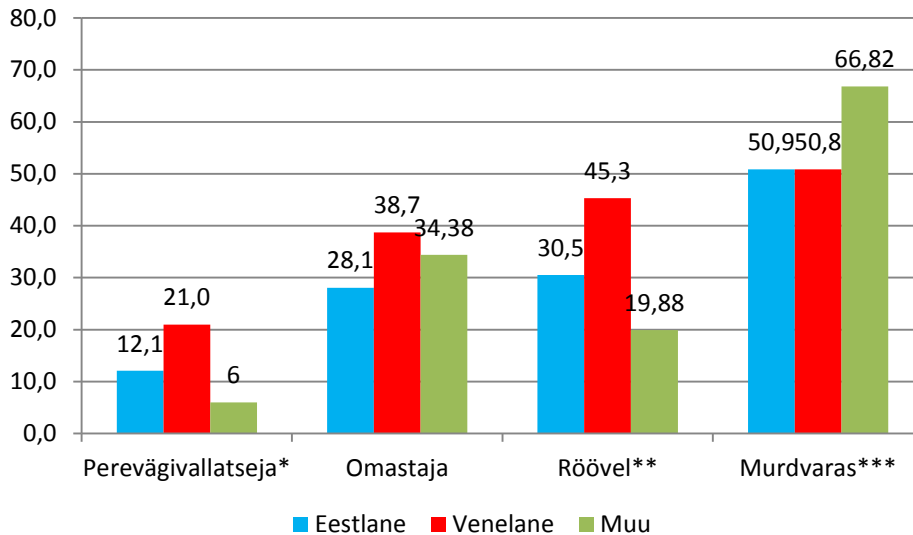
Juhtumites oli kurjategijatele valitud teadlikult rahvusvahelised nimed (Mark, Viktor, Aleksander ja Robert), et vältida nimest tulenevat kallutatust. Selgub, et venelased sooviksid mõnevõrra enam vangistust, v.a. röövli puhul, kus muu rahvuse esindajad sooviksid märgatavalt enam vangistust. Näiteks perevägivaldsejale soovivad vangistust 31% venelastest ja 24% eestlastest (p: 0.097), murdvargale vastavalt 77% ja 75% (p: 0.003).

[*p: 0.097; **p: 0.003]

Joonis 15. Vangistuse eelistajad

Venelased soovivad kurjategijatele üldjuhul veidi pikemaid karistusi kui teised, kuigi murdvarga puhul on eestlaste ja venelaste eelistused samad (vastavalt 50,9 ja 50,8 kuud ehk 4,2 aastat). Selle juhtumi puhul soovivad kõige pikemaid karistusi hoopis muu rahvuse esindajad (66,8 ehk 5,6 aastat). Erinevused on statistiliselt olulised, v.a. omastamise puhul.

[*p: 0.097; **p: 0.000; ***p: 0.062]

Joonis 16. Rahvuslikud erinevused keskmistes karistuspikkustes kuudes

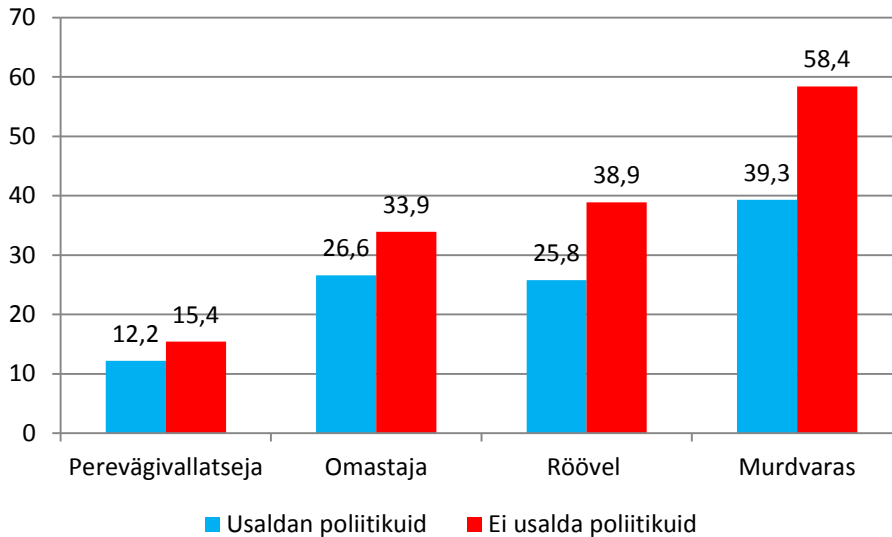
Usaldus ja poliitilised eelistused

Vastajatelt uuriti usaldust teistesse inimestesse ja erinevatesse institutsioonidesse (kohtud, politsei, prokuratuur, poliitikud). Tuleb välja, et inimesed usaldavad oma tuttavaid, aga vähem võõraid: 91% vastajatest arvab, et enamus nende tuttavaid on väga ja üsna usaldusväärsed, samas kui 62% arvab sama teiste Eesti inimeste kohta. Kui võrrelda suhtumist prokuratuuri, politseisse ja kohtusse, siis kõige enam usaldatakse politseid (76%), seejärel prokuratuuri (69%) ja alles seejärel kohtu (54%), kõige vähem usaldatakse poliitikuid (33%).²

Statistiliselt olulised seosed karistuspikkuste ning usalduse vahel ilmnisid süsteemselt poliitikute usaldamisega. Mida vähem poliitikuid usaldatakse, seda pikemaid karistusi soovitakse. Ka prokuratuuri usaldamisel on teatud juhtudel (perevägivald ja murdvarga puhul) samasugune seos karistussooviga – mida vähem usaldatakse, seda karmimaid karistusi tahetakse. Politsei ja kohtuga selliseid seoseid välja ei tulnud.

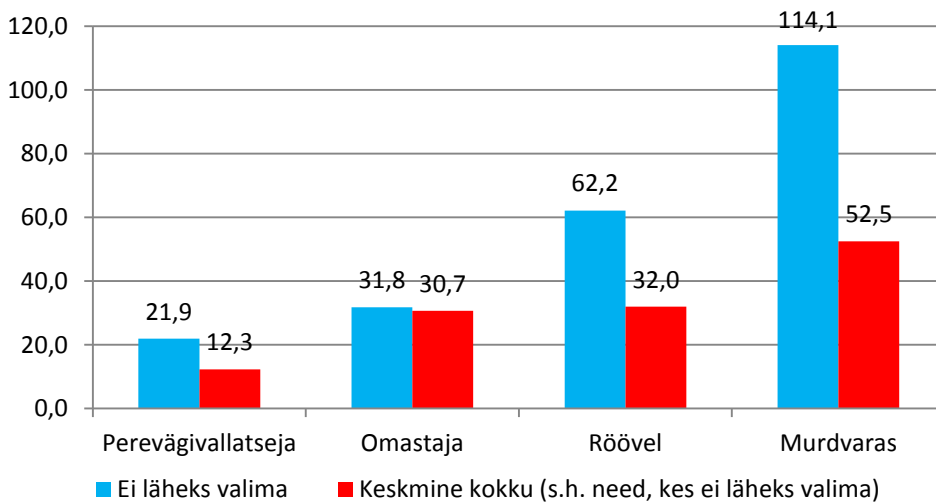
² Kohtu puhul küsiti, kui tihti Teie arvates tagavad Eesti kohtud õiglase õigusemõistmise ning politsei ja prokuratuuri puhul, kui võrd Te usaldate Eesti riigi politseid/prokuratuuri. Poliitikute kohta küsiti, kui võrd Te usute, et Eesti poliitikud teevad seda, mis on meie riigi jaoks parim. Erinesid ka vastusevariandid, ent kõik vastavad küsimused väljendavad teatud määral usaldust institutsioonidesse.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Joonis 17. Poliitikute usaldamine ja keskmine karistuspikkus kuudes

Lisaks selgus, et need inimesed, kellel puudub poliitiline eelistus ja kes ei läheks valima, on teistest märksa pikemate karistussoovidega (samas statistiliselt oluline on see erinevus vaid perevägivalda juhtumi puhul $p: 0.026$). Näiteks murdvargale määraksid need, kes valima ei läheks 114,1 kuu (9,5 a) pikkuse vangistuse, samas kui keskmiselt määrataks 52,5 kuud (4,4 a). Kokkuvõttes võib järeldada, et inimeste rahulolematuse poliitilise eluga võib ära määrata selle, kuidas ta kurjategijat kohtleks. Usaldavamad ja rahulolevamad inimesed on kurjategijate suhtes leebemad.

Joonis 18. Poliitilised eelsitused ja keskmine karistuspikkus kuudes

Lisa 2. Karistushinnangute aruanne politseinike kohta

1. Üldised tähelepanekud

- **Politseinikud on kõige karmimalt meelestatud murdvarga suhtes**, kõige leebemalt perevägivallatseja suhtes.
- **Politseinike lemmikkaristuseks on vangistus**. Vangistuse pooldajad eelistavad ka pikemaid karistusi.
- Politseinike jaoks on **karistuse kõige olulisemaks eesmärgiks** konkreetse kurjategija karistamine.
- **Meespolitseinike** karmimad karistuseelistused ilmnevad omastaja ja röövli puhul.
- **Vanemad politseinikud** on karmimad omastaja suhtes: nad eelistavad omastajale pigem vangistust ning pikemaid karistusi.
- **Väärteomenetlejad** on karmimad perevägivallatseja suhtes: nad eelistavad teistest enam vangistust ning kolmandiku võrra pikemat karistust.
- **Isikuvastaste kuritegude menetlejad** eelistavad perevägivalla puhul alternatiivkaristusi (lepitamist jms), samas karistus peaks nende hinnangul olema pikem.
- **Majandus- ja korrupsioonikuritegude menetlejad** on karistussoovides leebemad ja soovivad lühemaid karistusi.
- **Lühema staažiga** politseinikud on karmimad perevägivallatseja suhtes, samas kui vanus siin rolli ei mängi. Nooremad eelistaksid pigem vangistust ning kaks korda pikemat vangistust.
- **Virumaa politseinikud** on omastaja suhtes karmimad: soovivad rohkem vangistust ning pikemat vangis olekut.

2. Politseinike karistuseelistused

Kõige enam eelistavad politseinikud kurjategijatele vanglakaristust (sõltuvalt kuriteost, 34-95%), vaid perevägivallatsejale eelistatakse enim üldkasulikku tööd (30%). Kui varga ja röövli puhul vanglakaristuse kõrval teisi karistusi peaaegu ei pakutudki, siis perevägivallatseja ning omastaja puhul on karistuseelistusi rohkem. Pangatöötaja puhul nähakse teise võimaliku karistusena vangistuse kõrval ka rahalist karistust, seejärel tingimisi vangistust (25%) ja alles seejärel reaalset vanglakaristust (24%). Teisi karistusi lisaks mainitutele soovitakse oluliselt harvem (tabel 2).

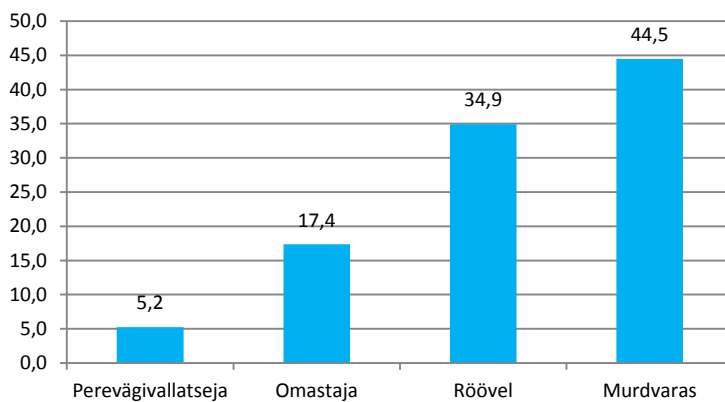
Tabel 2. Politseinike karistuseelistused, %

	Perevägivallatseja	Omastaja	Röövel	Murdvaras
Üldkasulikku tööd	30	13	4	4

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

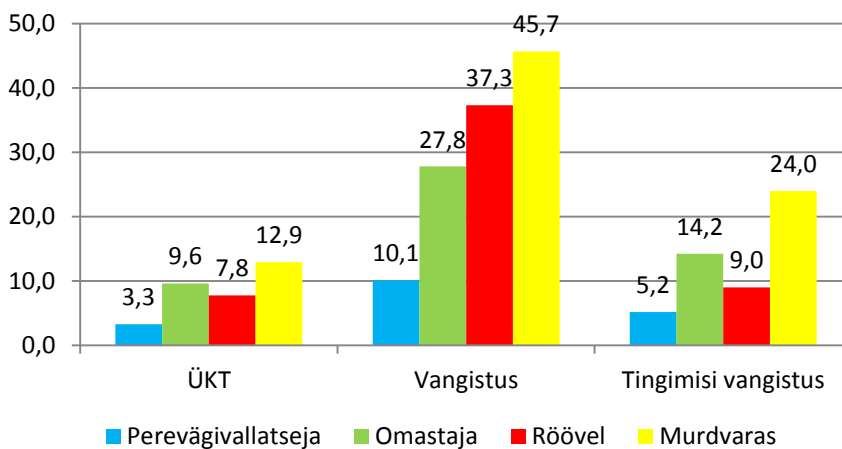
Vanglakaristust	24	34	88	94
Tingimisi vanglakaristust	25	10	4	0
Rahalist karistust	3	29	0	0
Määrata kohustused ilma formaalse karistusega (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)	13	8	0	0
Mõista mõne muu karistuse	4	6	3	1
Jätta karistus või kohustus üldse määramata	0	0	0	0
Ei oska öelda	1	1	0	0

Kui võimalikuks karistuseks on vaid vangistus, siis keskmiselt kõige pikemat karistust soovivad politseinikud murdvargale (44,5 kuud ehk 3,7 aastat). Kõige lühemaid karistusi soovitakse perevägivallatsejale (5,2 kuud).

Joonis 19. Politseinike pakutud keskmised karituspikkused kuudes

Vanglakaristuse pooldajad soovivad pikemaid karistusi. Näiteks need, kes soovivad vangistust vargale, soovivad vangistuse pikkuseks 45,7 kuud (3,8 aastat), samas kui ÜKT eelistajad soovivad vangistuse pikkuseks 12,9 kuud. Omastaja puhul on vahe kolmekordne ning vangistuse pooldajad sooviksid 27,8 kuulist vangistust (2,3 aasta), ÜKT pooldajad aga 9,6 kuu pikkust vangistust.

[Kõikide kuritegude puhul gruppide-vahelised erinevused p: 0.000]

Joonis 20. Karistuse tüüp ja pikkus kuudes

3. Karistuse eesmärgid

Politseinikud pidasid oluliseks kõiki küsitluses toodud karistuse eesmäärke. Kõige olulisemaks karistuse eesmärgiks on kurjategija karistamine - 99% vastajatest pidas seda väga oluliseks või oluliseks eesmärgiks. Kõige vähem peeti karistuse eesmärgiks osapoolte lepitamist (67%).

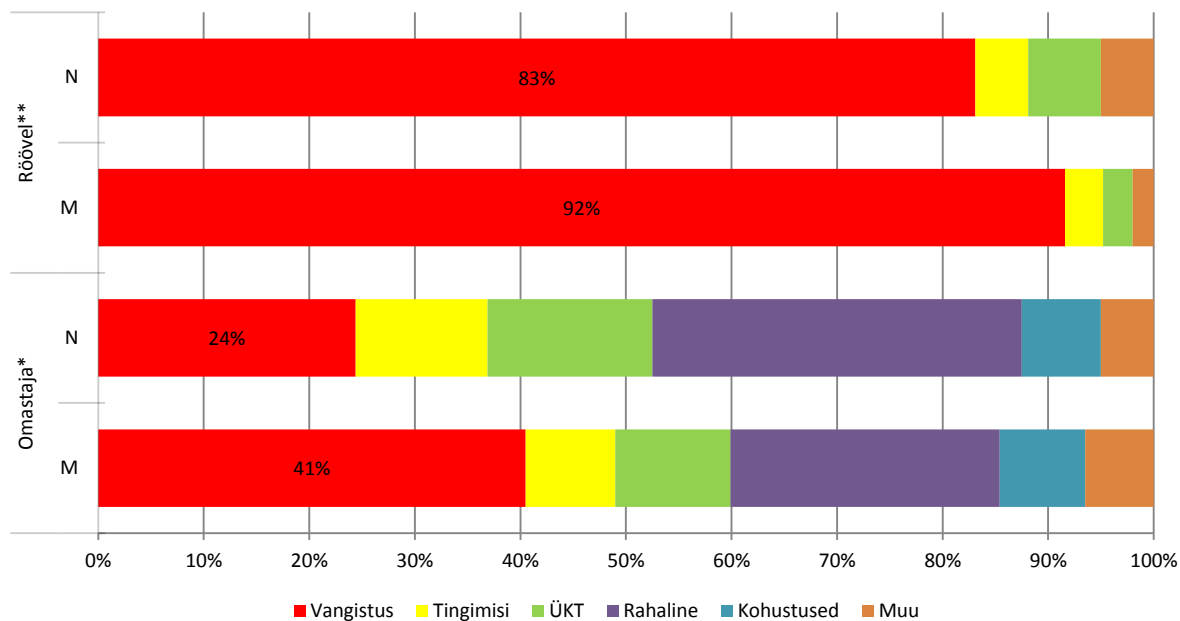
Joonis 21. Karistuse eesmärgid: politseinike osakaal (%), kes pidas antud eesmärgi väga oluliseks või oluliseks

4. Erinevused karistushinnangutes

Sugu

Nais- ja meespolitseinike erinevad karistuseelistused tulevad selgelt välja omastamise puhul. Panga raha omastajale soovivad mehed eelkõige vangistust (41%) ning naised rahalist karistust (35%). Samuti eelistavad mehed naistest enam röövlile vanglakaristust, kuigi ka naised eelistavad vangistust enim (vastavalt 92% ja 83%). Teiste kurjategijate puhul naiste ja meeste vahel statistiliselt olulisi erinevusi ei ilmnunud. Seega sõltumata soost soovivad politseinikud perversivallatsejale enim üldkasulikku tööd ning vargale vangistust.

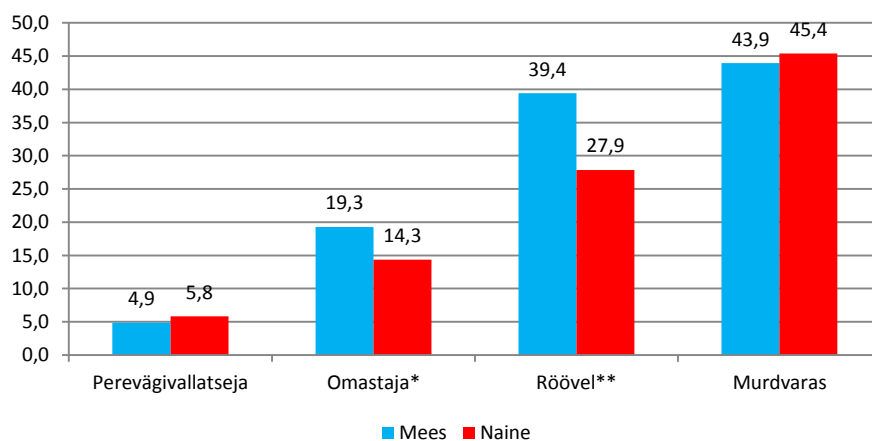
Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

[* p: 0.025 ** p: 0.054]

Joonis 22. Mees- ja naispolitseinike karistuseelistused

Ka karistuspikkustes ilmnevad mees- ja naispolitseinike erinevad eelistused omastaja ja röövli küsimuses. Omastajale ning röövlile soovivad meespolitseinikud pikemaid karistusi kui naised. Näiteks röövlile sooviksid mehed 39,4 kuulist (3,2 aastast) vangistust, naised aga 27,9 kuulist (2,3 aastast) vangistust. Perevägivaldseja ja murdvarga puhul keskmiste erinevused statistiliselt olulised ei ole, kuigi märgata võib naiste mõnevõrra pikemaid karistussoove võrreldes meestega.

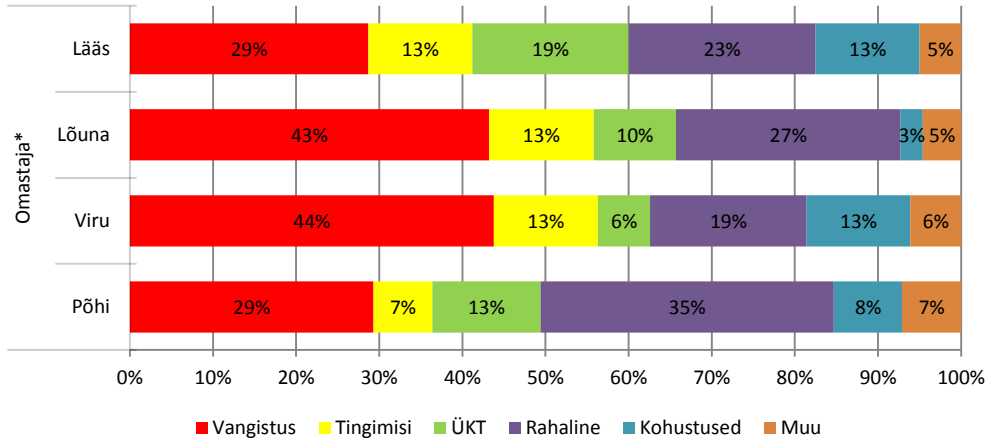
[*p: 0.005; ** p: 0.001]

Joonis 23. Mees- ja naispolitseinike keskmised karistuspikkused kuudes

Piirkond

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Süsteemseid piirkondlikke erinevusi politseinike hinnangutes ei ole, suuremad erinevused ilmnevad vaid omastamise puhul. Lääne piirkonna politseinikud eelistavad teistest enam ÜKT-d (nt Lääne omad 19% vs Viru omad 6%), Põhja piirkonna omad rahalist karistust (nt Põhja omad 35% vs Viru omad 19%).

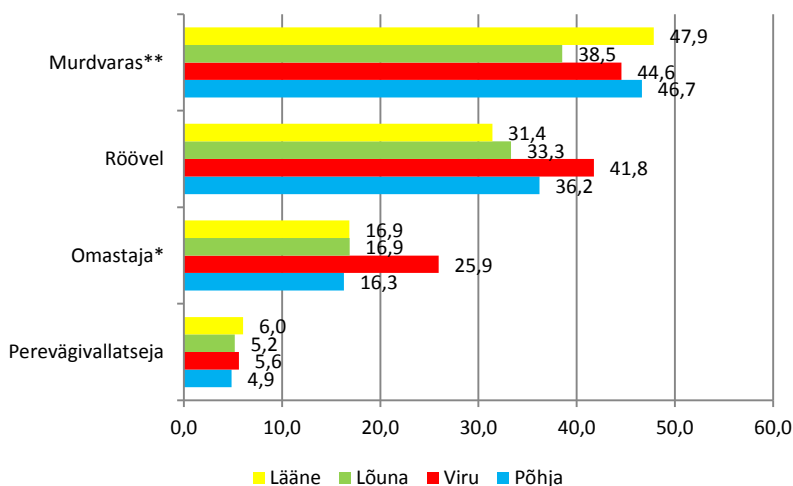

[*p: 0.039]

Joonis 24. Piirkondlikud karistuseelistused

Viru ringkond paistab omastamise puhul silma nii vangistuseelistuse (ei ole statistiliselt oluline) kui pikemate karistussoovidega. Viru politseinikud eelistaksid panga raha omastajale 25,9 kuu (2,1 aasta) pikkust vangistust, samas kui teistes piirkondades jääb see 16 kuu lähedale.

Lisaks, murdvarga puhul eristub teistest leebemate hoiakute poolest lõuna piirkond – kui mujal jääb soovitud karistuste pikkus 44,6 ja 47,9 kuu (3,6-3,9 aasta) vahele, siis lõunas 38,5 kuud (3,2 aastat).

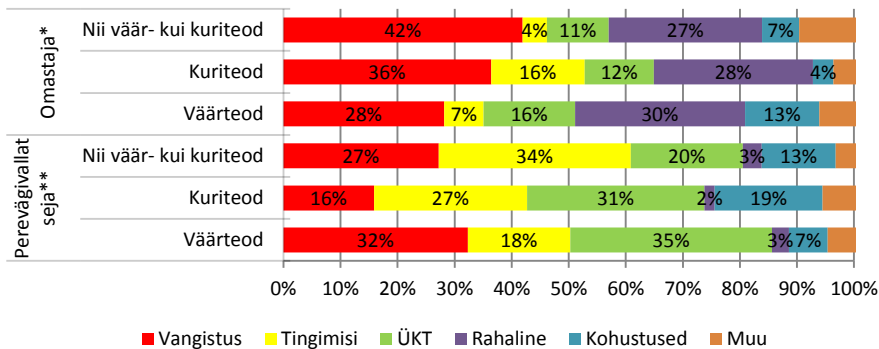

[*p: 0.057; ** p: 0.089]

Joonis 25. Piirkondlikud keskmised karituspikkused kuudes

Töövaldkond

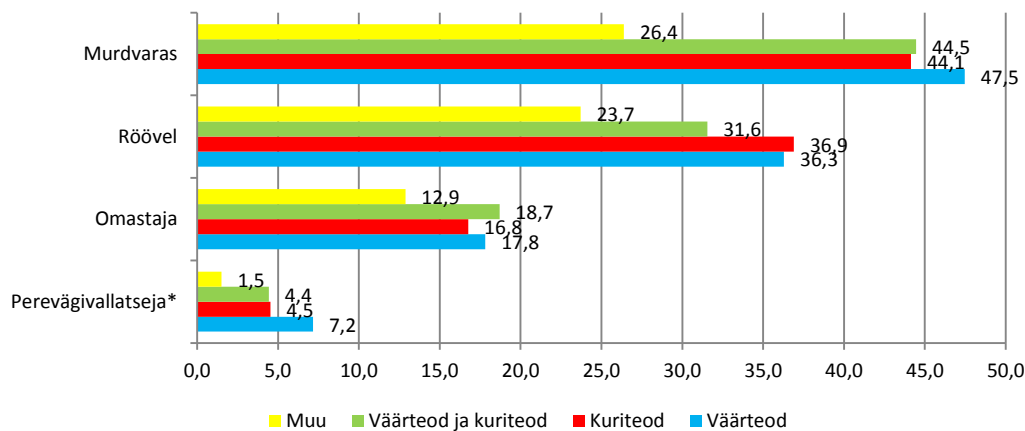
Politseinikelt uuriti, kas nende peamine töövaldkond puudutab kriminaalasju või väärtegeid, samuti vaadati. Peamised erinevused ilmnevad perevägivalja ja omastamise puhul. Väärteomenetlejad eelistavad perevägivalatsejale teistest enam vangistust (32% vs 16% kuritegude menetlejatega). Samas on nende esimene eelistus siiski ÜKT (35%), samuti eelistavad nad ÜKT-d teistest enam omastajale (16% väärteomenetlejad vs 11% nii väärtege kui kuritegude menetlejad). Mõlemad erinevused on statistiliselt olulised.

[*p: 0.05; ** p: 0.023]

Joonis 26. Väärtege ja kuritege menetleja karistuseelistused

Statistiliselt oluline erinevus karistuspikkustes ilmnis vaid perevägivalja juhtumi puhul, kus väärteomenetlejad soovivad oluliselt pikemaid karistusi kui teised. Väärteomenetlejad sooviksid perevägivalatsejale 7 kuud, aga näiteks kuritege menetlejad 4,5 kuud. Ka teiste kuritege puhul jäävad silma väärteomenetlejate pikemad karistussoovid, näiteks murdvaraste puhul, kus väärteomenetlejad soovivad vargale 47,5 kuu pikkust karistust (3,9 aastat), samas kui kuritege menetlejate puhul on 44,1 kuud, kuid need arvud ei erine statistiliselt oluliselt.

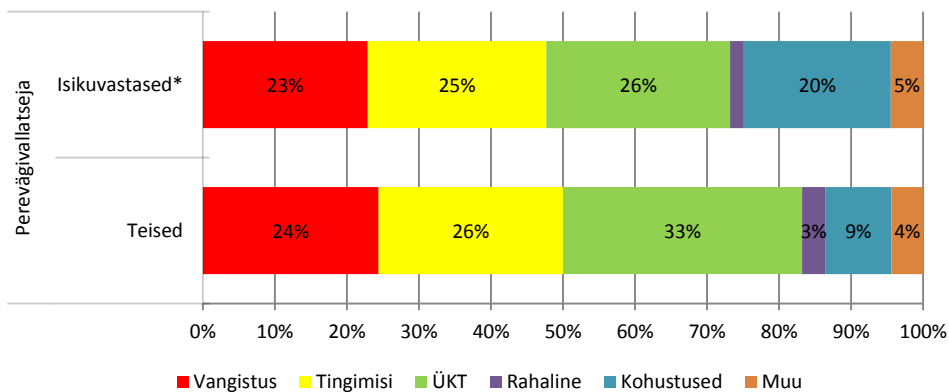
[*p: 0.000]

Joonis 27. Väärtege ja kuritege menetleja keskmised karistuspikkused kuudes

Spetsialiseerumine

Vaadates politseinike töövaldkondi spetsialiseerumise mõttes, siis vastajad said valida mitu sobivat vastusevarianti, millega nad täpsemalt tegelevad, mistõttu võivad vastused sisaldada samade isikute hinnanguid.

Perevägivaldala puhul eelistavad isikuvastaste süütegude menetlejad teistest enam kurjategijale mõne kohustuse määramist, näiteks lepitamist või kahjude hüvitamist. Neist 20% pooldab sellist karistust, samas kui teiste puhul on see näitaja 9% (p: 0.058). Esimeseks eelistuseks on neil siiski üldkasulik töö (26%), nagu ka ülejäänutel (33%). Vanglakaristuse pooldajaid on nende hulgas mõnevõrra vähem (23% vs 24%).

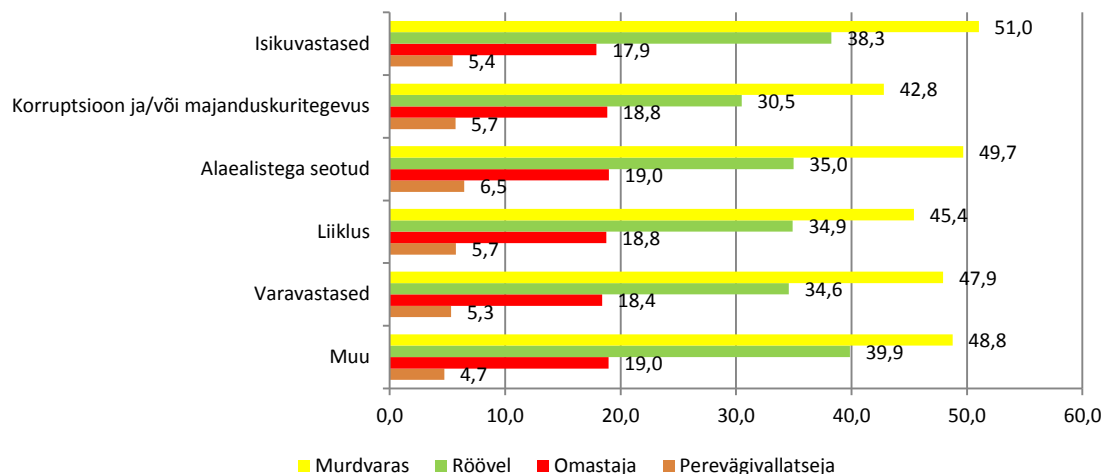
[p: 0.058]

Joonis 28. Politseinike karistuseelistused perevägivaldala suhtes

Lisaks on huvitav see, et majandus- ja korrupsioonikuritegudele spetsialiseerunud politseinikud pooldavad perevägivaldala rohkem tingimisi vangistust. 36% neist pooldab tingimisi vangistust, kui teiste hulgas on see näitaja 24% (p: 0.017). Ka röövli ja varga puhul eristuvad korrupsiooni- ja majanduskuritegude menetlejad teistest. Näiteks röövlile sooviks neist ÜKT-d 13% (teised 4%), samas kui vangistust sooviks 80% (teised 89%). Ka vargale eelistaks nad teistest enam ÜKT-d (8% vs 3%) ja oluliselt vähem vangistust (87% vs 95%) (p: 0.015). Omastamise kuriteo puhul korrupsiooni- ja majanduskuriteo menetlejad teistest ei erine.

Kõige pikemaid karistusi soovivad need, kes tegelevad alaealiste ning isikuvastaste süütegude menetlemisega. Kõige lühemate karistuste puhul sellist mustrit välja ei joonistunud, küll aga on täheldatav korrupsiooni- ja majandussüütegusid menetlevate politseinike mõneti lühemad karistussoovid vargale ja röövlile. Kui näiteks isikuvastaste süütegude menetlejad sooviksid vargale keskmiselt 51 kuu (4,2 aasta) pikkust karistust, siis korrupsiooni- ja majanduskuritegude menetlejad 42,8 kuud (3,6 aastat).

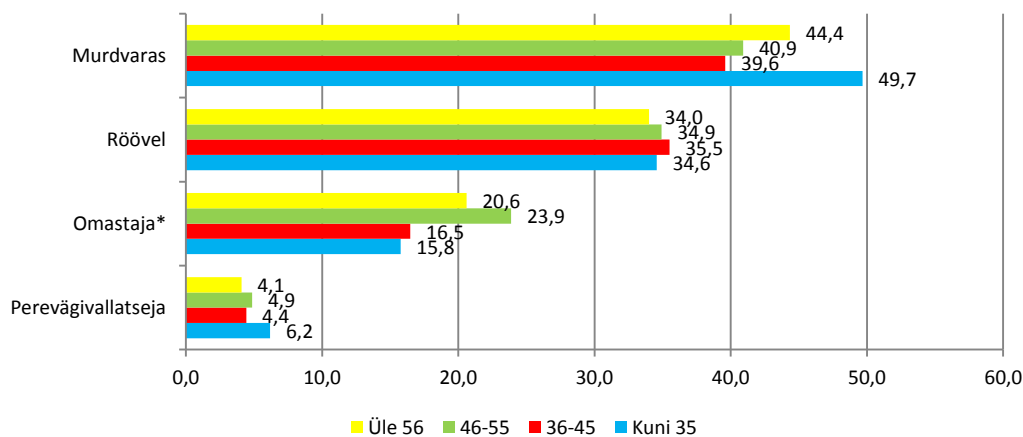
Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Joonis 29. Erinevate valdkondade politseinike keskmised karituspikkused kuudes

Vanus

Karistuseelistustes ilmnevad vanuselised erinevused perevägivalla ja omastamise puhul. Vanemad politseinikud (keskmine vanus 42 aastat³, $p: 0.088$) eelistaksid perevägivalitsejale pigem rahalist karitust, nooremad teisi karitusi. Omastamise puhul aga on vanemad politseinikud karmimad, nad eelistaksid vanglakaritust (38 aastat, $p: 0.035$), nooremad teisi karitusi. Samuti soovivad vanemad politseinikud omastajale pikemat karitust (statistiliselt oluline).

[$p: 0.008$]

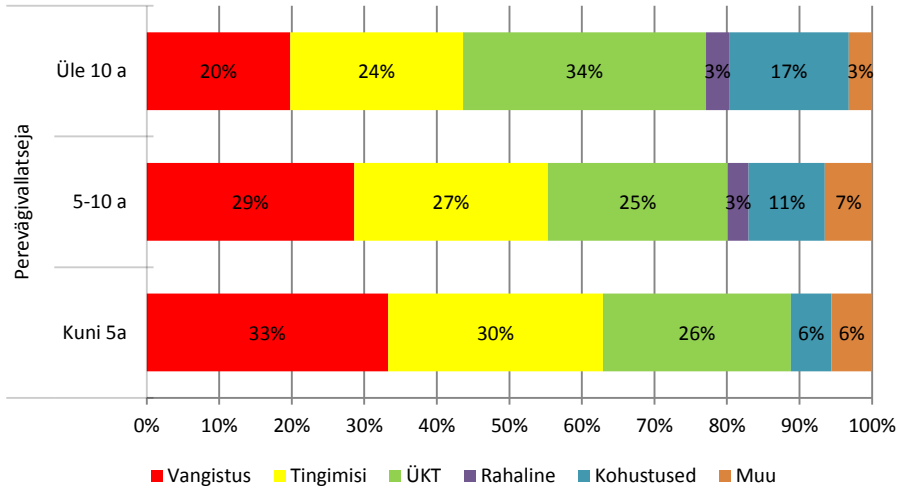
Joonis 30. Vanuselised erinevused keskmistes karituspikkustes kuudes

Tööstaaž

³ Silmas on peetud antud grupi keskmist vanust ning sellise keskmise vanusega isikute arvamusi.

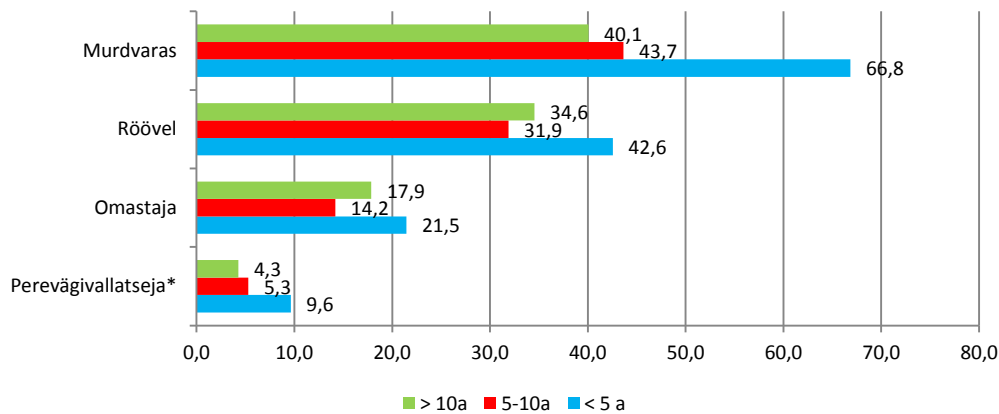
Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Tööstaažist tulenevad erinevused ilmnesid vaid perevägivallajuhtumi puhul. Väiksema tööstaažiga politseinikud eelistaksid teistest enam vangistust. Näiteks kuni 5-aastase tööstaažiga politseinikest eelistas vangistust 33%, aga üle 10-aastastest 20%, samas ei ole need erinevused statistiliselt olulised. Üle 10-aastase staažiga seevastu eelistaksid ÜKT-d (34%).

Joonis 31. Tööstaaž ja karistuseelistused perevägivallatseja suhtes

Samasugune muster joonistub ka karistus pikkuste puhul: mida lühema staažiga politseinikud, seda pikemaid karistusi soovitakse, statistiliselt oluline erinevus ilmneb vaid perevägivalla juhtumi puhul. Selle juhtumi puhul soovivad alla 5-aastase tööstaažiga politseinikud 9,6 kuu pikkust karistust, samas kui üle 10-aastase staažiga politseinikud soovivad 4,3 kuu pikkust karistust.

[p: 0.004]

Joonis 32. Tööstaažist tulenevad erinevused keskmistes karistus pikkustes kuudes

Lisa 3. Karistushinnangute aruanne prokuröride kohta

1. Üldised tähelepanekud

- **Prokurörid toetavad vangistuse kasutamist kõige enam korduvalt karistatud murdvarga suhtes**, kõige leebemalt aga perevägivallatseja suhtes.
- Prokuröride jaoks on **karistuse kõige olulisemaks eesmärgiks** konkreetse kurjategija karistamine.
- Karistusmeelsuses sugude vahel statistiliselt olulisi erinevusi ei ole.
- **Vanuse järgi ilmnes, et nooremad prokurörid eelistavad lühemaid karistusaegu.** Kui alla 45-aastased prokurörid eelistasid murdvargale määrata 27-28 kuulise vangistuse, siis vanemad prokurörid eelistasid keskmiselt 40-42 kuulist vangistust.
- **Tööstaažist** tulenevad erinevused ilmnesid prokuröride osas vaid omastamisjuhtumi puhul. Lühema tööstaažiga prokurörid eelistaksid teistest enam reaalselt vangistust, pikema tööstaažiga prokurörid aga tingimisi vangistust. Soovitava karistuspikkuse osas ilmnes, et murdvarguse juhtumi puhul soovivad alla 5-aastase tööstaažiga prokurörid vähem kui 2 aastast karistust, samas kui üle 10-aastase staažiga prokurörid soovivad enam kui 3-aastast karistust.
- Selgeid **piirkondlikke erinevusi** prokuröride hinnangutes ei ole. Omastamise puhul võib välja tuua Lõuna piirkonna prokuröride kõrgema vangistuse ning rahalise karistuse eelistamise ning Viru ja Lääne piirkonnas tingimisi vangistuse eelistamise.

2. Prokuröride karistuseelistused

Kõige enam eelistavad prokurörid kurjategijatele vanglakaristust (sõltuvalt kuriteost, 39-94%), vaid perevägivallatsejale eelistatakse enim tingimisi vangistust (33%). Kõige ühtsemad olid prokuröride hinnangud korduvalt karistatud murdvarga puhul, tema puhul nägi reaalselt vangistust parima karistusvõimalusena 94% prokuröridest. Viiest prokurörist neli soovis ka kaupluseröövi toimepanijale vanglakaristust. Omastamise toime pannud pangatöötaja puhul soovis 39% prokuröridest reaalselt ning 34% tingimisi vangistust. Ainult perevägivallatseja puhul oli reaalne vangistus vaid üksikute prokuröride esimene karistuseelistus. Perevägivalla puhul eelistati esiteks tingimisi vanglakaristust (33%), teiseks kohustuste panemist ilma formaalse karistamiseta (30%) ning üldkasulikku tööd (26%).

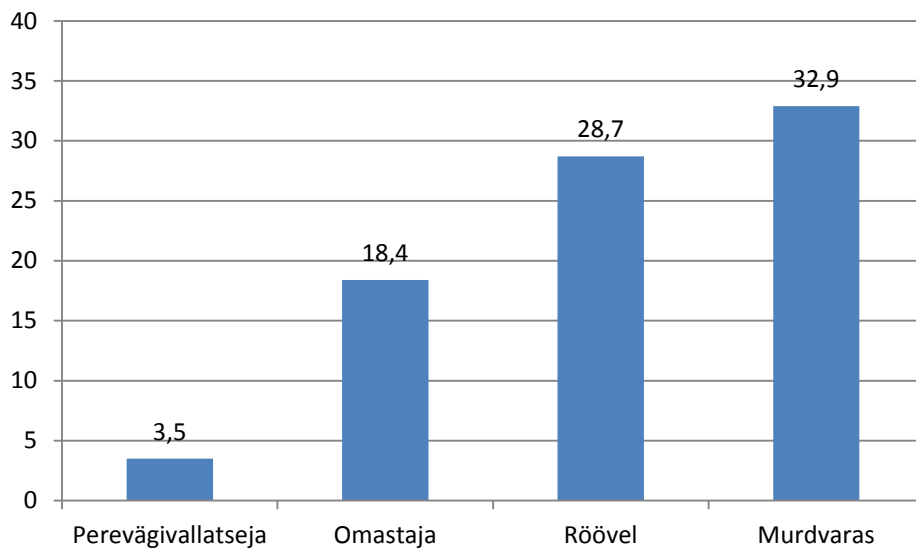
Tabel 3. Prokuröride karistuseelistused, %

	Perevägivallatseja	Omastaja	Röövel	Murdvaras
Üldkasulikku tööd	26	8	0	4
Vanglakaristust	3	39	82	94
Tingimisi vanglakaristust	33	34	14	1

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

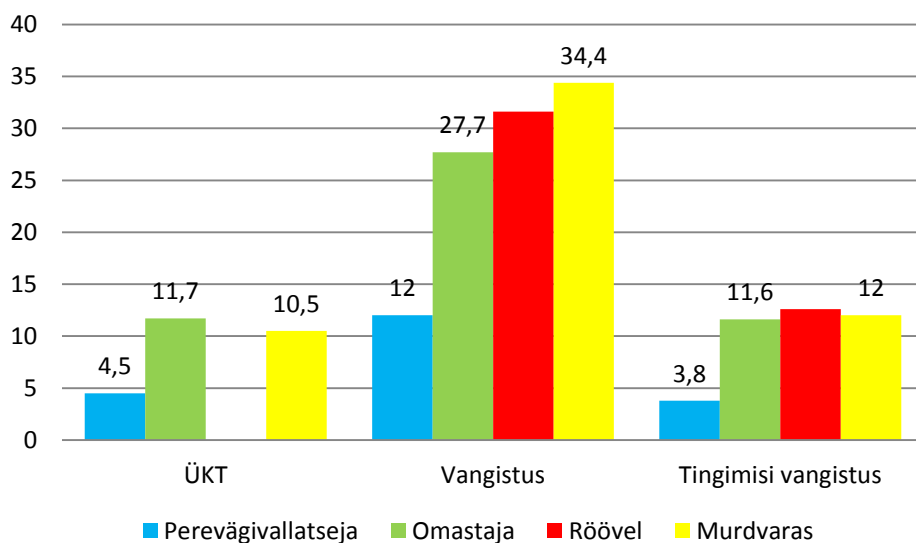
Rahalist karistust	2	14	4	0
Määrata kohustused ilma formaalse karistusega (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)	30	0	0	0
Mõista mõne muu karistuse	6	5	0	1
Jätta karistus või kohustus üldse määramata	0	0	0	0
Ei oska öelda	0	0	0	0

Kui võimalikuks karistuseks on vaid vangistus, siis keskmiselt kõige pikemat karistust soovivad prokurörid sarnaselt politseinikele ja kohtunikele murdvargale (32,9 kuud ehk 2 aastat ja 7 kuud). Kõige lühemaid karistusi soovitakse perevägivallatsejale (3,5 kuud).

Joonis 33. Prokuröride pakutud keskmised karistuspikkused kuudes

Ootuspäraselt soovivad vanglakaristuse pooldajad ka pikemaid karistusi. Kõige suuremad on erinevused murdvarga puhul: need, kes soovivad vangistust murdvargale, peavad sobivaks vangistuse pikkuseks ligi 3-aastast vangistust, samas kui ÜKT eelistajad peavad piisavaks aastast vangistust.

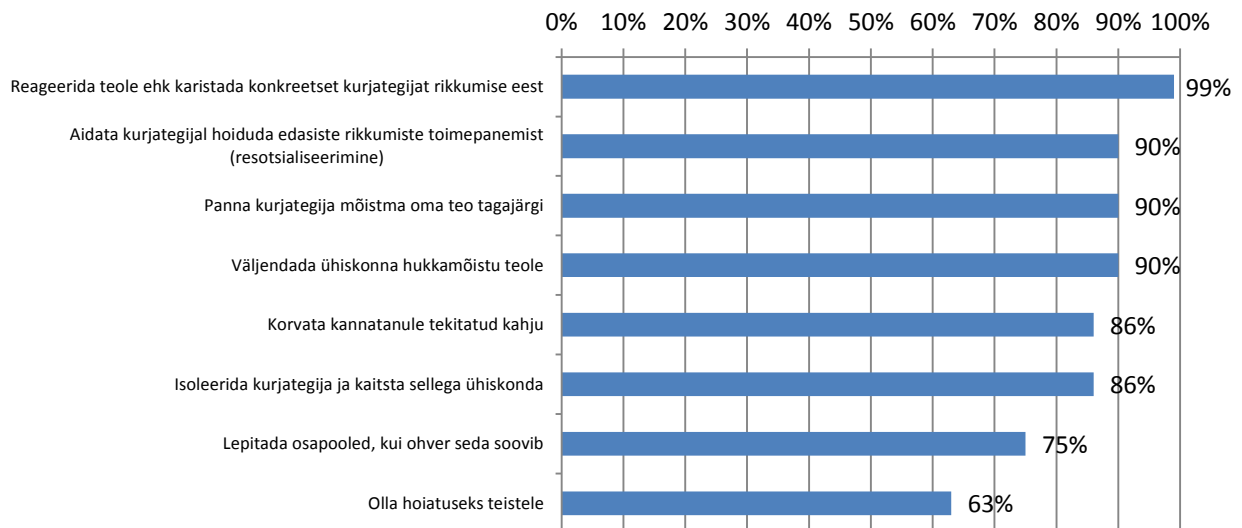

[Kõikide kuritegude puhul gruppide-vahelised erinevused p: 0.000]

Joonis 34. Karistuse tüüp ja pikkus kuudes

3. Karistuse eesmärgid

Prokurörid pidasid oluliseks kõiki küsitluses toodud karistuse eesmäärke. Kõige olulisemaks karistuse eesmärgiks on teole reageerimine ehk kurjategija karistamine - 99% vastajatest pidas seda väga oluliseks või oluliseks eesmärgiks. Kõige vähem peeti karistuse eesmärgiks üldpreventsiooni ehk teistele hoiatuseks olemist (63%).

Joonis 35. Karistuse eesmärgid: prokuröride osakaal (%), kes pidas antud eesmärgi väga oluliseks või oluliseks

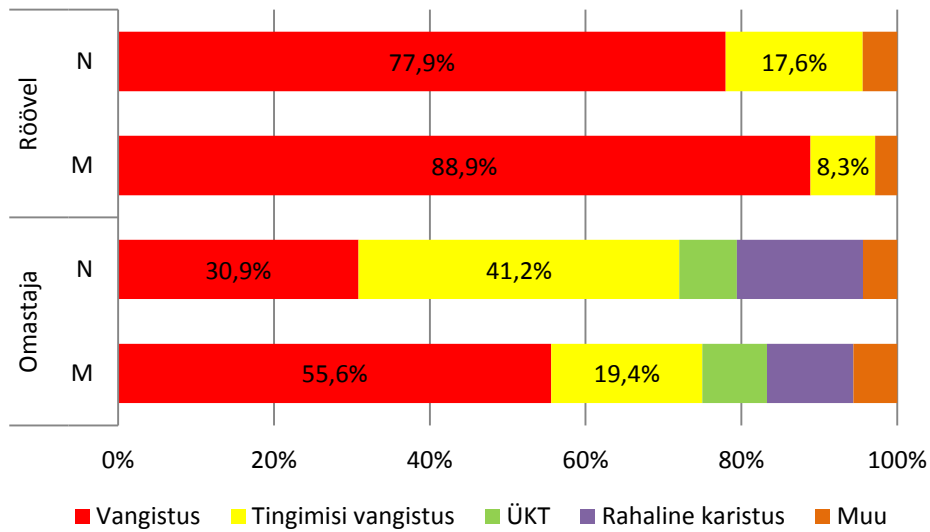
4. Erinevused karistushinnangutes

Sugu

Nais- ja meesprokuröride erinevused karistuseelistustes pole statistiliselt olulised, kuid üldiselt eelistavad mehed vangistust enam kui naised. Näiteks panga raha omastajale soovib enamik meesprokuröre vangistust (55,6%), naisprokuröride seas on aga kõige enam neid, kes eelistavad karistusena tingimisi vangistust (41,2%). Samuti eelistavad mehed naistest enam röövlile

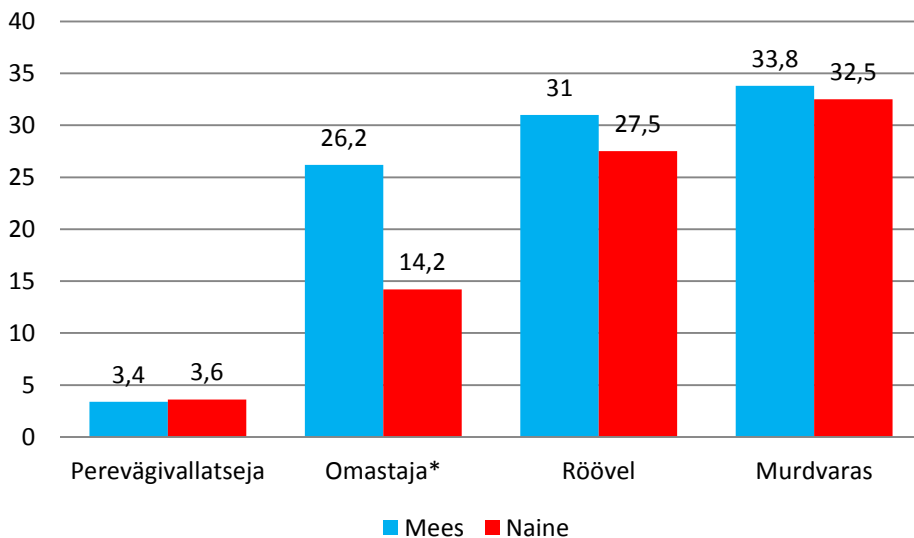
Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

vanglakaristust, kuigi ka naised eelistavad vangistust enim (vastavalt 88,9% ja 77,9%).

Joonis 36. Mees- ja naisprokuröride karistuseelistused

Ka soovitavate karistuste pikkustes ilmnevad mees- ja naisprokuröride erinevad eelistused omastaja küsimuses, kelle puhul määraksid mehed pikemaid karistusi kui naised, vastavalt 26,2 ning 14,2 kuud. Röövli puhul on statistiliselt mitteoluline erinevus soo järgi 3,5 kuud, perevägivalitseja ning murdvarga puhul on erinevused pea olematud, 1-2 kuud.

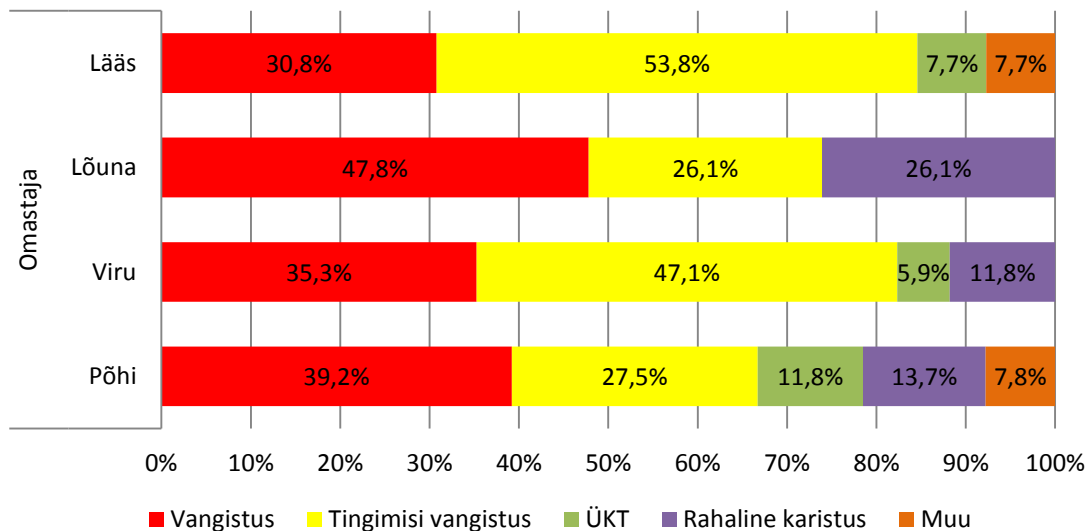
[*p: 0.005]

Joonis 37. Mees- ja naisprokuröride keskmised soovitavad karistuspikkused kuudes

Piirkond

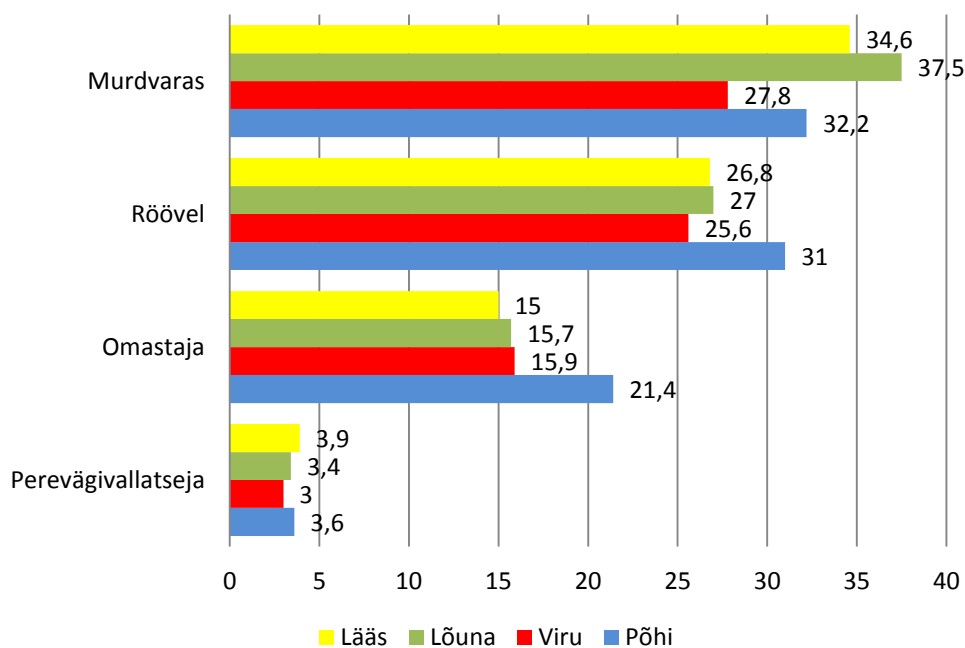
Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Selgeid piirkondlikke erinevusi prokuröride hinnangutes ei ole, erinevused piirkondade vahel pole statistiliselt olulised. Omastamise puhul võib välja tuua Lõuna piirkonna prokuröride kõrgema vangistuse ning rahalise karistuse eelistamise ning Viru ja Lääne piirkonnas tingimisi vangistuse eelistamise.

Joonis 38. Piirkondlikud karistuseelistused omastaja puhul

Vanglakaristuse pikkuse osas ei eristu selgelt üks piirkond teistest, piirkondade vahelised erinevused pole ka statistiliselt olulised. Keskmine karistuse pikkus on kõrgeim Põhja piirkonnas omastaja ning röövli puhul. Murdvarga puhul on suurim keskmine karistussoov Lõuna piirkonnas, perevägivallatseja puhul aga Lääne piirkonnas. Nii murdvarga, röövli kui ka perevägivallatseja puhul on keskmine soovitud karistuse pikkus madalaim Viru piirkonnas.

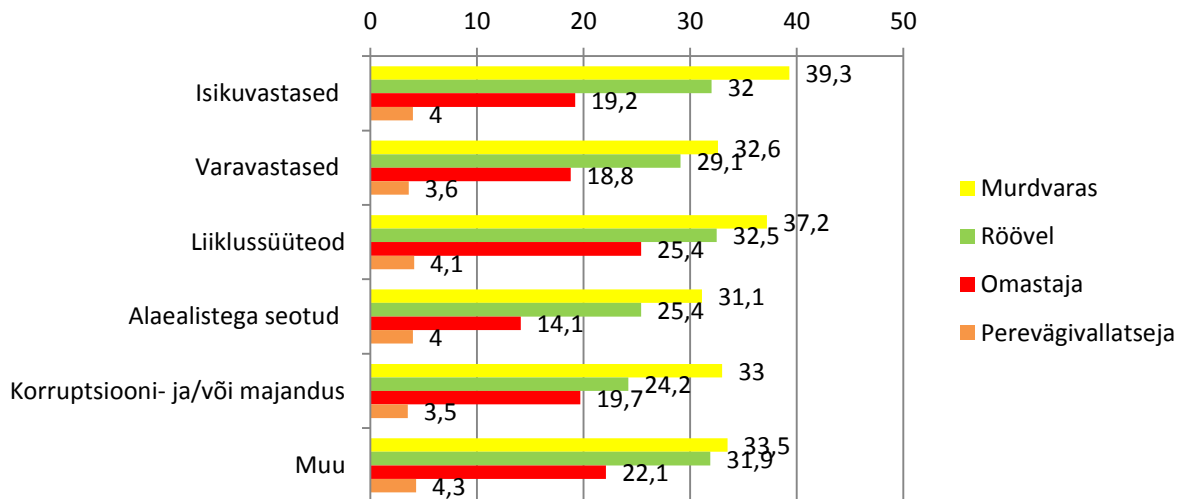

Joonis 39. Piirkondlikud keskmised karituspikkused kuudes

Spetsialiseerumine

Vaadates prokuröride spetsialiseerumist töövaldkondadele, said vastajad valida mitu sobivat vastusevarianti, millega nad täpsemalt tegelevad, mistõttu võivad vastused sisaldada samade isikute hinnanguid.

Soovitud karistuste pikkused erinevate kuritegude eest pole selgelt seotud kriminaalasjade valdkonnaga, millega vastanud prokurör tegeleb. Karistuse pikkuse osas on järjekord eri gruppide prokuröride võrdluses sama, kõrgeimat karistust soovitakse murdvarastele, järgnevad röövlid, omastajad ning madalaima keskmise karistusega perevägivallatsejad.

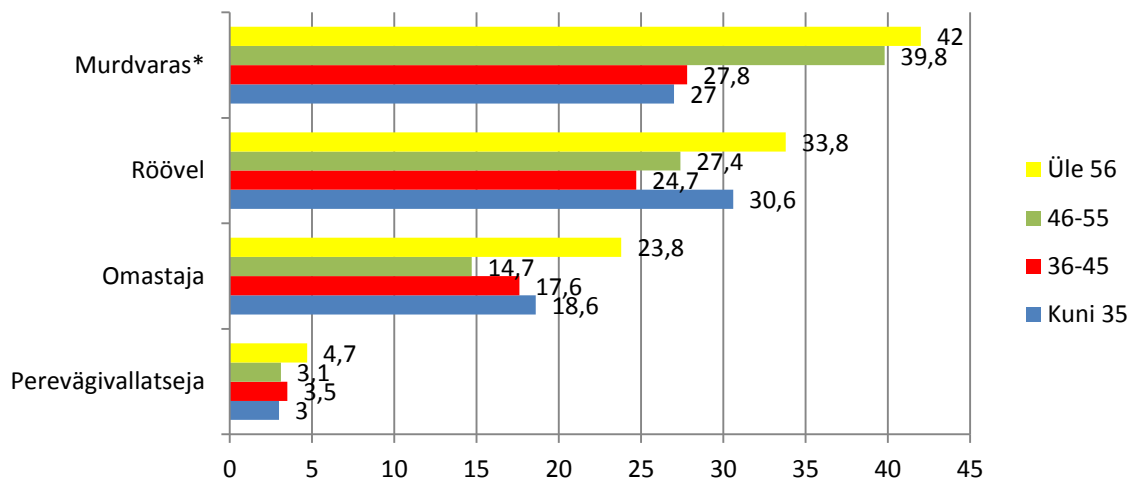

Joonis 40. Erinevate valdkondade prokuröride keskmised soovitud karistuspikkused kuudes

Vanus

Karistuseelistustes ilmnevad prokuröride vahel vanuselised erinevused perevägivallatseja ning omastamise juhtumite puhul. Vanemad prokurörid eelistaksid perevägivallatsejale karistuseks üldkasulikku tööd või vangistust, nooremad muid karistusi. Omastamise puhul soovivad vanemad prokurörid võrreldes noorematega enam määrata tingimisi või reaalset vanglakaristust, nooremad aga eelistavad üldkasulikku tööd või mõnda muud karistust.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

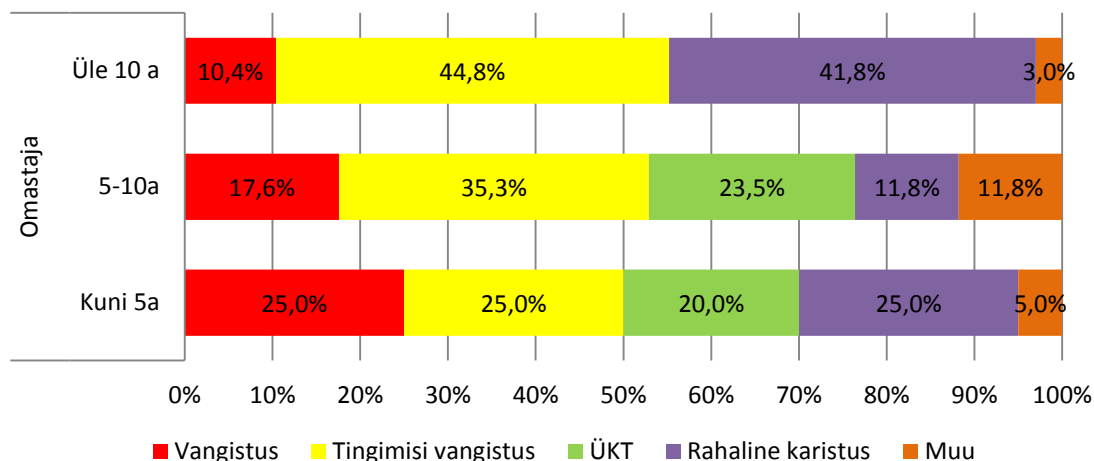

[p: 0.038]

Joonis 41. Vanuselised erinevused keskmistes karistuspikkustes kuudes

Tööstaaž

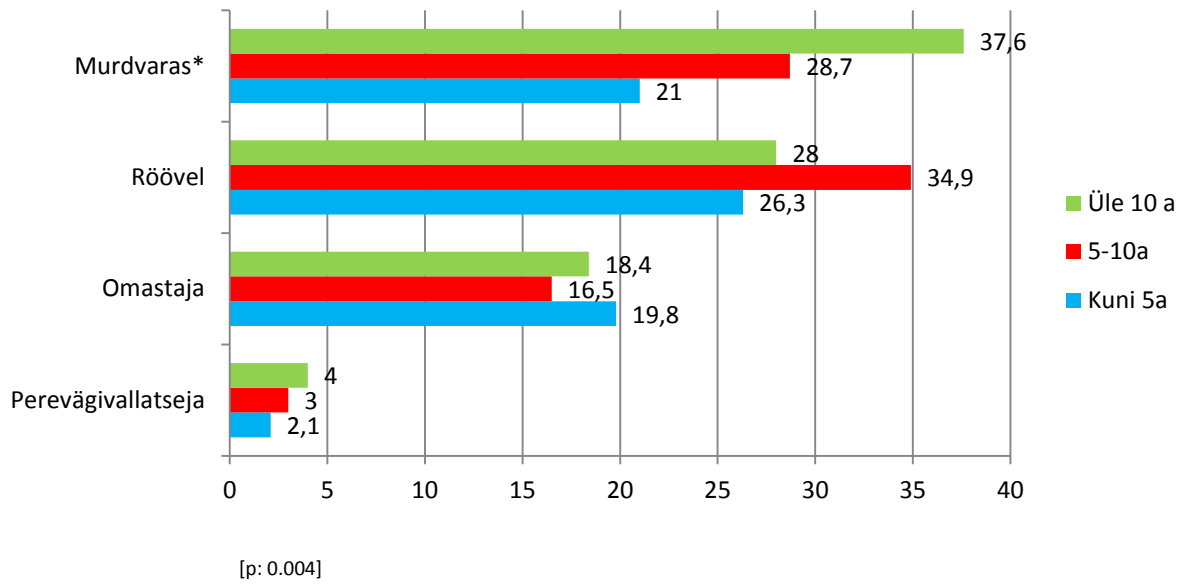
Tööstaažist tulenevad erinevused ilmnesid prokuröride osas vaid omastamisjuhtumi puhul. Lühema tööstaažiga prokurörid eelistaksid teistest enam reaalselt vangistust, pikema tööstaažiga prokurörid aga tingimisi vangistust. Näiteks kuni 5-aastase tööstaažiga prokuröridest eelistas vangistust 25%, aga üle 10-aastastest 10,4%, samas ei ole need erinevused statistiliselt olulised.

Joonis 42. Tööstaaž ja karistuseelistused omastaja suhtes

Selget mustrit soovitava karistuspikkuse osas ei ilmne: kui murdvarguse ja perevägivala puhul soovivad pikimat karistust kõige staažikamad prokurörid, siis röövimise puhul keskmise ning omastamise puhul kõige lühema staažiga prokurörid. Statistiliselt oluline erinevus ilmneb vaid murdvarguse toimepanija juhtumi puhul. Selle juhtumi puhul soovivad alla 5-aastase tööstaažiga prokurörid vähem kui 2 aastast karistust, samas kui üle 10-aastase staažiga prokurörid soovivad enam kui 3-aastast karistust.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Joonis 43. Tööstaažist tulenevad erinevused keskmistes karistuspiikkustes kuudes

Lisa 4. Karistushinnangute aruanne kohtunike kohta

1. Üldised tähelepanekud

- Kohtunikud on kõige **karmimalt meelestatud röövli ja murdvarga suhtes**, kõige leebemalt perevägivallatseja suhtes.
- Kohtunikud rakendaksid **vangistust ainult nende juhtumite puhul, mil kergemad karistused ei täidaks piisavalt karistuse eesmärke (röövija, murdvaras)**.
- Kohtunike jaoks on **karistuse kõige olulisemaks eesmärgiks konkreetse kurjategija karistamine**. Kõige vähemoluliseks peavad kohtunikud karistuste hoiatavat mõju teistele inimestele.
- **Meeskohtunike** karistuseelistused on veidi karmimad kõigi vaadeldud kaasuste puhul.
- **Mõnevõrra nooremad (alla 56 aasta vanad) kohtunikud on perevägivalla eest karistamisel rohkem valmis formaalsetest karistustest loobuma** ning püüdma selliseid situatsioone lahendada lepitamise ja kahjude hüvitamisega.
- **Perevägivalla** puhul on mõnevõrra erandlikuks **Lõuna piirkond**, kus kohtunikud **perevägivalla puhul eelistaksid jätta hoopis formaalse karistuse kohaldamata** ja püüda lahendada situatsiooni lepitamise ja kahju hüvitamisega

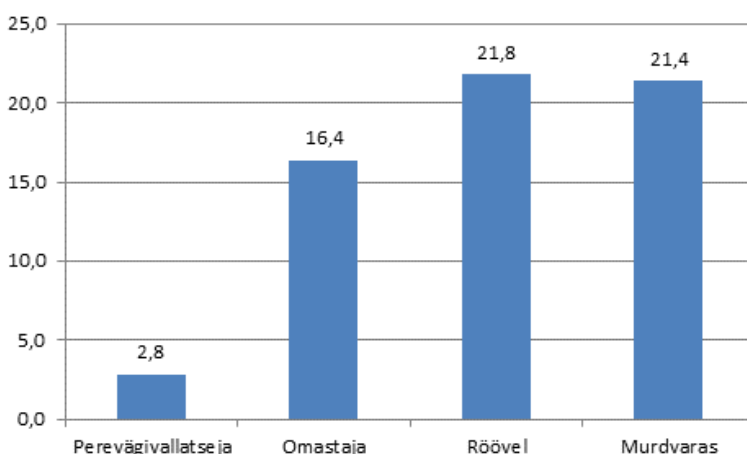
2. Kohtunike karistuseelistused

Kohtunikud eelistavad karistusena vanglakaristust röövli (71%) ning murdvarga (89%) puhul. Perevägivallatseja ja omastaja puhul on eelistatavaimaks tingimisi vanglakaristus (mõlemal 36%), omastaja puhul on sama populaarseks rahaline karistus. Kui varga ja röövli puhul vanglakaristuse kõrval teisi karistusi peaaegu ei pakutudki, siis perevägivallatseja ning omastaja puhul on karistuseelistusi rohkem. Pangatöötaja puhul nähakse tingimisi vanglakaristuse ja rahalise karistuse kõrval võimaliku karistusena ka vanglakaristust (21%) Perevägivallatseja puhul on teiseks karistusalternatiiviks üldkasulik töö (18%) ning üllatavalt suure populaarsusega on perevägivallatseja formaalse karistuseta jätmise lepitamise või kahjude hüvitamise kaudu (32%). Teisi karistusi lisaks mainitutele soovitakse oluliselt harvem (tabel 4).

Tabel 4. Kohtunike karistuseelistused, %

	Perevägivallatseja	Omastaja	Röövel	Murdvaras
Üldkasulikku tööd	18	4	11	4
Vanglakaristust	4	21	71	89
Tingimisi vanglakaristust	36	36	14	4
Rahalist karistust	7	36	0	0
Määrata kohustused ilma formaalse karistuseta (näiteks lepitamine või kahjude hüvitamine)	32	0	0	0
Mõista mõne muu karistuse	0	0	0	0
Jätta karistus või kohustus üldse määramata	0	0	0	0
Ei oska öelda	4	4	4	4

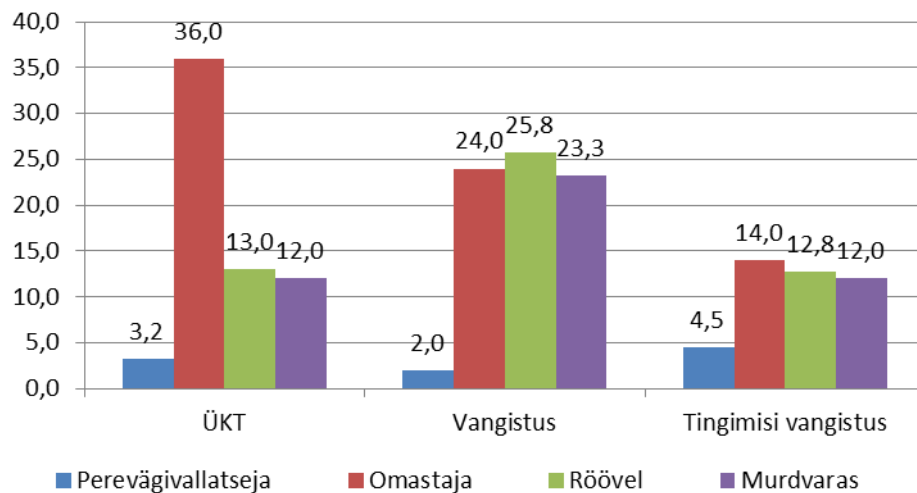
Kui võimalikuks karistuseks on vaid vangistus, siis keskmiselt kõige pikemat karistust soovivad kohtunikud röövlile (21,8kuud ehk 1,8 aastat). Kõige lühemaid karistusi soovitakse perevägivallatsejale (2,8 kuud).

Joonis 44. Kohtunike pakutud keskmised karistuspikkused kuudes

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

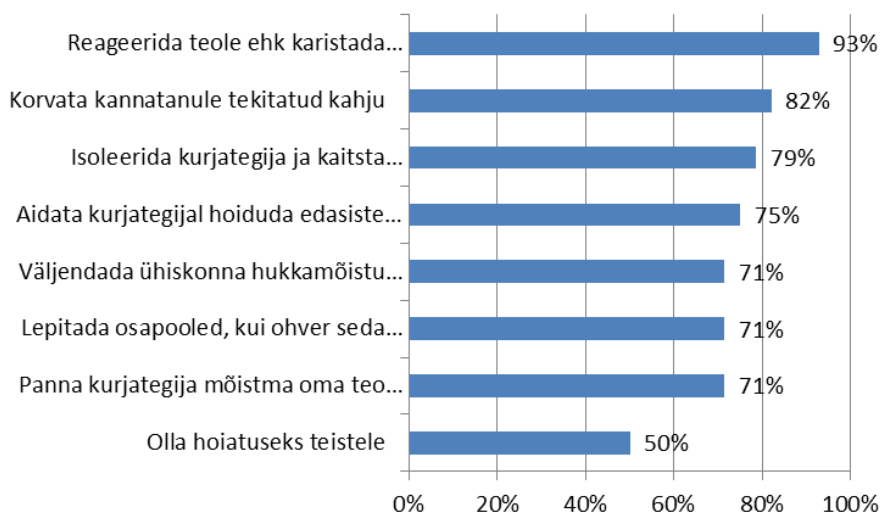
Vanglakaristuse pooldajad soovivad pikemaid karistusi. Näiteks need, kes soovivad vangistust röövlile, soovivad vangistuse pikkuseks 25,8 kuud (2,1 aastat), samas kui ÜKT eelistajad soovivad röövlile vangistuse pikkuseks 13,0 kuud. Murdvarga puhul on vahe umbes analoogiline - vangistuse pooldajad sooviksid 23,3-kuulist vangistust (1,9 aastat), ÜKT või tingimisi vangistuse pooldajad aga 12 kuu pikkust vangistust. Kuna kohtunike hulgas oli omastajale ÜKT pooldajaid vaid üks, siis selle kohtuniku poolt 36-kuulise (3-aastase) vabadusekaotuse pakkumist omastajale tuleb vaadelda kui tähtsust mitte omavat erandit.

Joonis 45. Karistuse tüüp ja pikkus kuudes

3. Karistuse eesmärgid

Kohtunikud pidasid oluliseks kõiki küsitluses toodud karistuse eesmäärke. Kõige olulisemaks karistuse eesmärgiks on kurjategija karistamine - 93% vastajatest pidas seda väga oluliseks või oluliseks eesmärgiks. Kõige vähem peeti karistuse eesmärgiks üldpreventsiooni ehk teistele hoiatuseks olemist (50%).

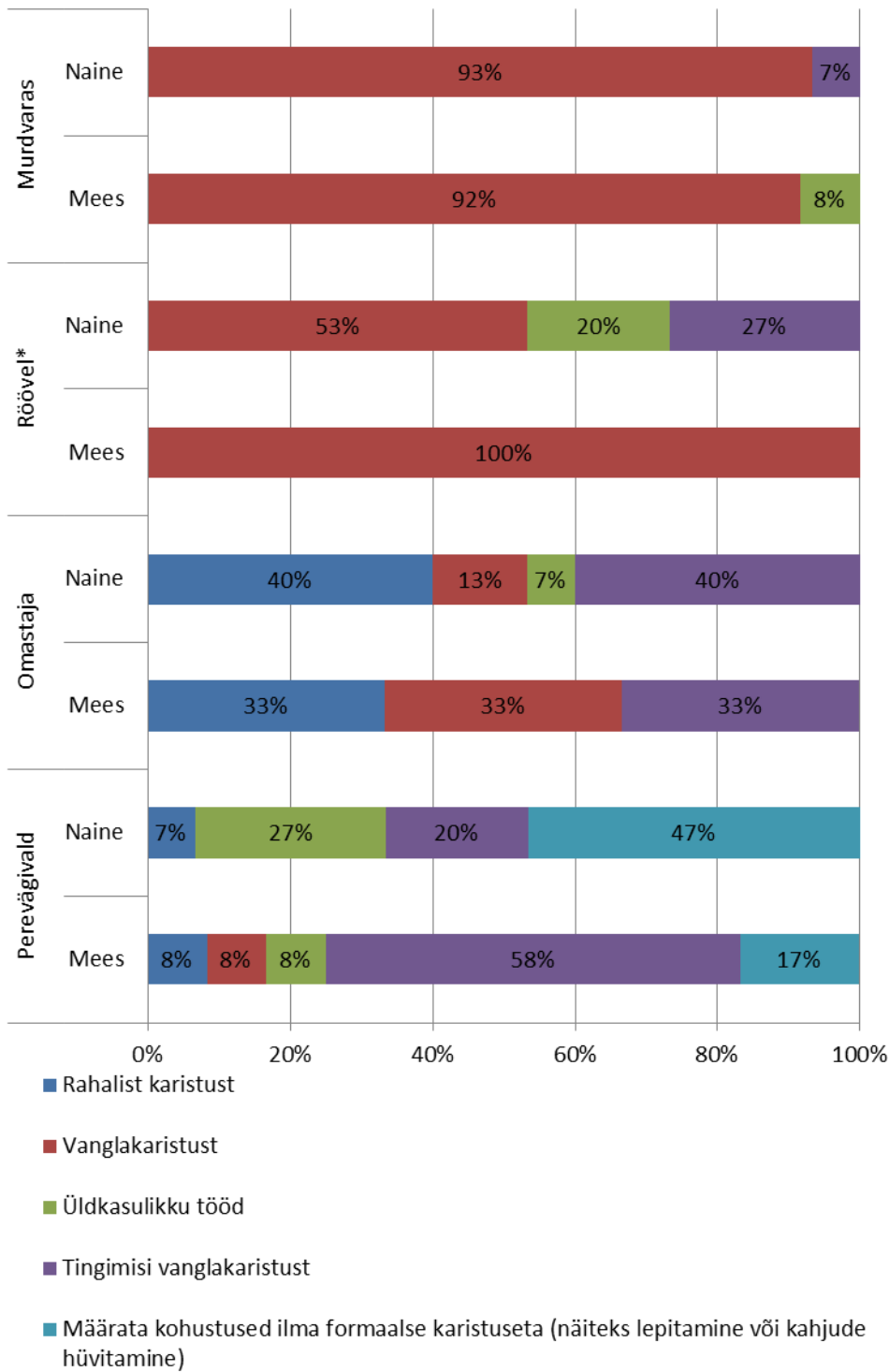
Joonis 46. Karistuse eesmärgid: kohtunike osakaal (%), kes pidas antud eesmärki väga oluliseks või oluliseks

4. Erinevused karistushinnangutes

Sugu

Nais- ja meeskohtunike erinevad karistuseelistused ilmnevad kõikide juhtumite puhul, ent gruppide väiksuse tõttu pole need erinevused statistiliselt olulised. Kõige selgemalt tulevad naiste ja meeste erinevused välja röövimise puhul. Röövijale soovivad meeskohtunikud praktiliselt kõik vangistust (92%), kuid naised peavad vangistuse (53%) kõrval siiski küllalt tihti mõeldavaks ka tingimisi vanglakaristust (27%) ning ka üldkasulikke tööd (20%). Oluliselt erinevad on ka mees- ja naiskohtunike arvamus perversivõimude puhul sobiliku karistuse osas. Mehed eelistavad selgelt tingimisi vangistust (54%), kuid naiskohtunike arvates peaks pigem püüdma situatsiooni lahendada ilma formaalset karistust kohaldamata lepitamise ja kahjude hüvitamisega (47%) või üldkasuliku tööga (27%).

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

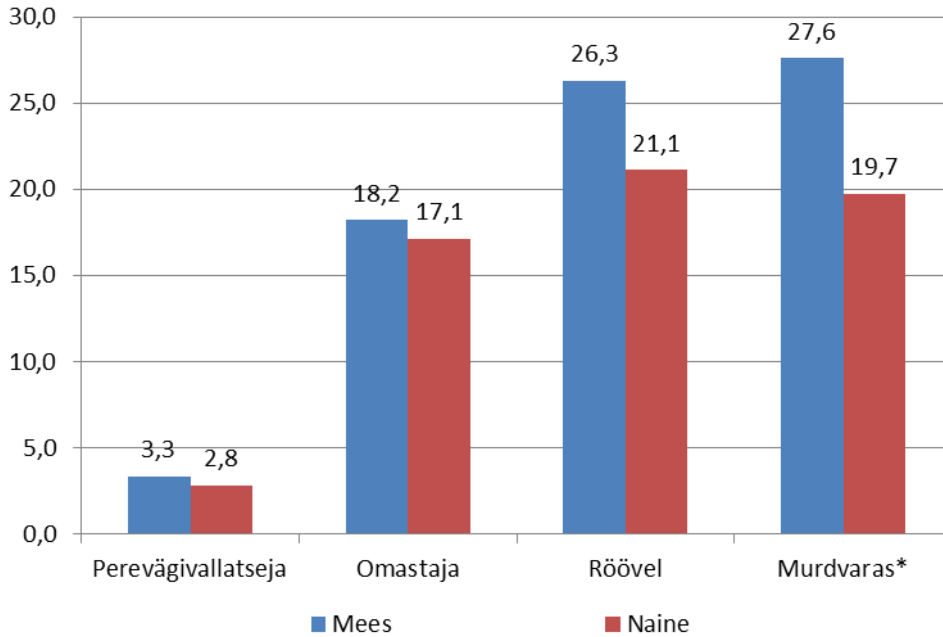

*p: 0.097

Joonis 47. Mees- ja naiskohtunike karistuseelistused

Kui valida on ainult vangistuse pikkus, siis mehed eelistavad mõnevõrra pikemaid karistusi. Samas statistiliselt olulised erinevused ilmnevad vaid murdvarga juhtumi puhul.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

[*p: 0.097]

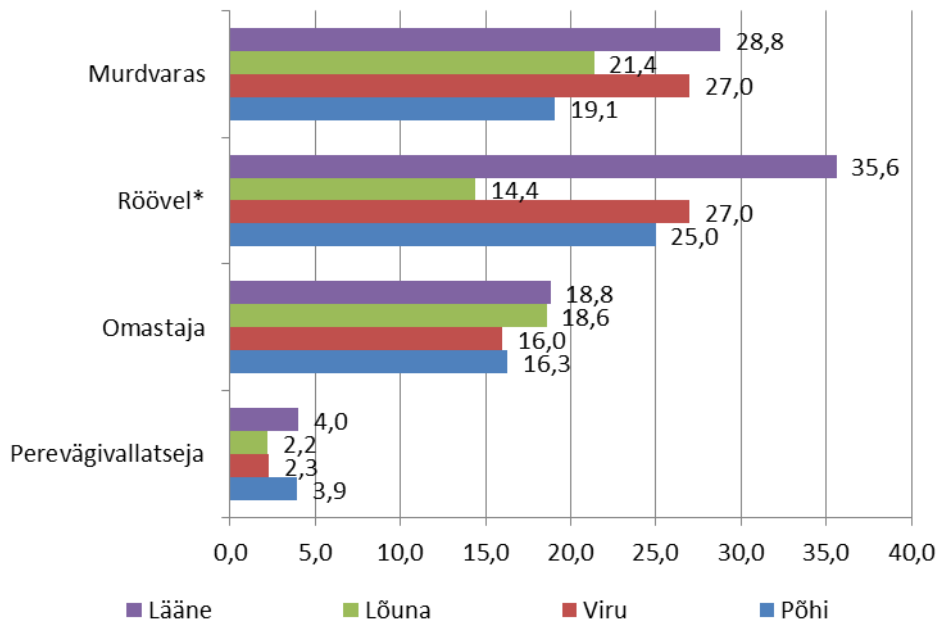
Joonis 48. Mees- ja naiskohtunike keskmised karistus pikkused kuudes

Piirkond

Süsteemseid piirkondlikke erinevusi kohtunike hinnangutes ei ole, mõningad erinevused ilmnevad vaid omastamise ning perevägivalda puhul, ent kuna ka antud juhul on grupid võrdlemiseks liiga väikesed, siis erinevused ei ole statistiliselt olulised. Kirjeldaval tasemel võib nentida, et Lõuna ja Põhja piirkonna kohtunikud eelistavad omastaja puhul teistest enam rahalist karistust ja vangistust (vastavalt 38 ja 38% Põhjas ja 55 ja 9% Lõunas). Lääne ja Viru piirkonna kohtunike puhul on omastamise eest eelistatud tingimisi vangistus (60% Läänes ja 50% Virus). Perevägivalda puhul on mõnevõrra erandlikuks Lõuna piirkond, kus kohtunikud perevägivalda puhul eelistaksid jätta hoopis formaalse karistuse kohaldamata ja püüda lahendada situatsiooni lepitamise ja kahju hüvitamisega (55%), teiste piirkondade puhul on selliste juhtude jaoks tüüpiliseks lahenduseks tingimisi vangistuse kohaldamine, mida Lõuna piirkonnas praktiliselt üldse soovitavaks ei peetud.

Lõuna ringkonna kohtunikud eristusid teistest oluliselt lühema karistussooviga röövli puhul, mis oli ka statistiliselt oluline erinevus. Lääne ja Viru kohtunikud eristuvad mõningal määral ülejäänutest sellega, et nemad pooldasid nii röövimise kui murdvarguse puhul 100% vangistust ning nad soovisid ka pikemaid karistusi. Perevägivalda ja omastamise kaasuste puhul olid kõige karmimateks Lääne kohtunikud.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

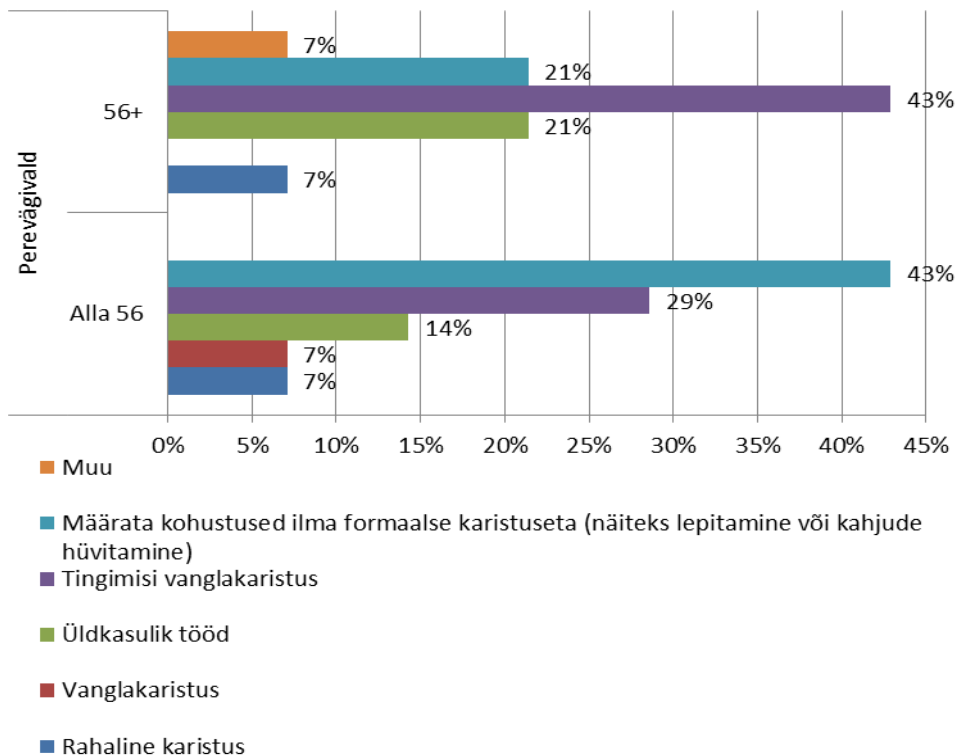
[*p: 0.063]

Joonis 49. Piirkondlikud keskmised karistuspikkused kuudes

Vanus

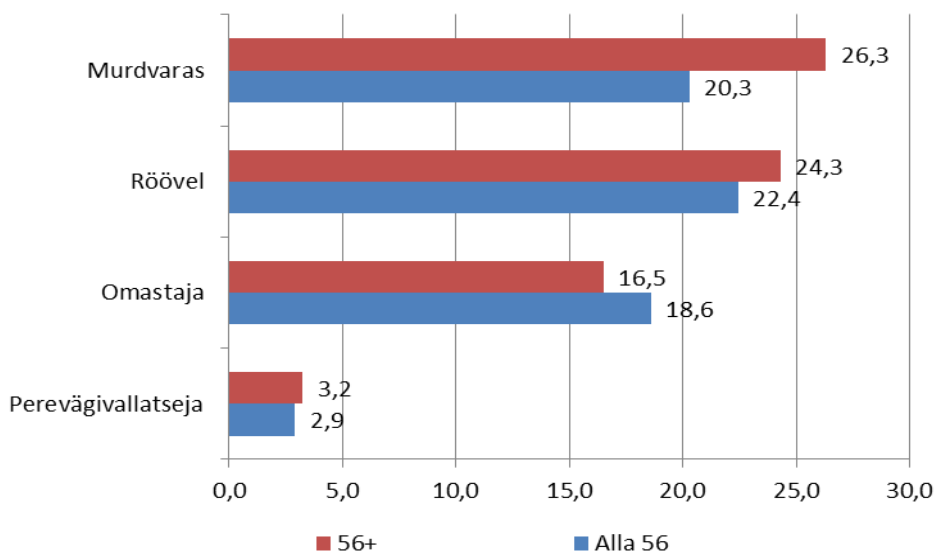
Erineva vanusega kohtunikud on karistuste pakkumisel sarnased ning erinevusi on taas raske gruppide väiksuse tõttu välja tuua. Ainsaks selgemaks erisuseks on, et mõnevõrra nooremad (alla 56 aastased) kohtunikud on perevägivald eest karistamisel märkimisväärselt rohkem valmis formaalsetest karistustest loobuma ning püüdma selliseid situatsioone lahendada lepitamise ja kahjude hüvitamisega.

Karistushinnangute uuringu lisad sihtrühmade kaupa

Joonis 50. Eri vanusega kohtunike karistuseelistused perevägivaldla puhul.

Pakutava vangistuse kestuse osas eri vanusegrupi kohtunikud käitusid sarnaselt, samas kipuvad kõige nooremad ja kõige vanemad soovima pikemaid karistusi, kuid need erinevused ei ole statistiliselt olulised. Näiteks omastamise puhul pidasid nooremad kohtunikud kohasemaks natukene pikemaid vangistusi (alla 56-aastased 18,6 kuud ning vanemate puhul 14,1 kuud).

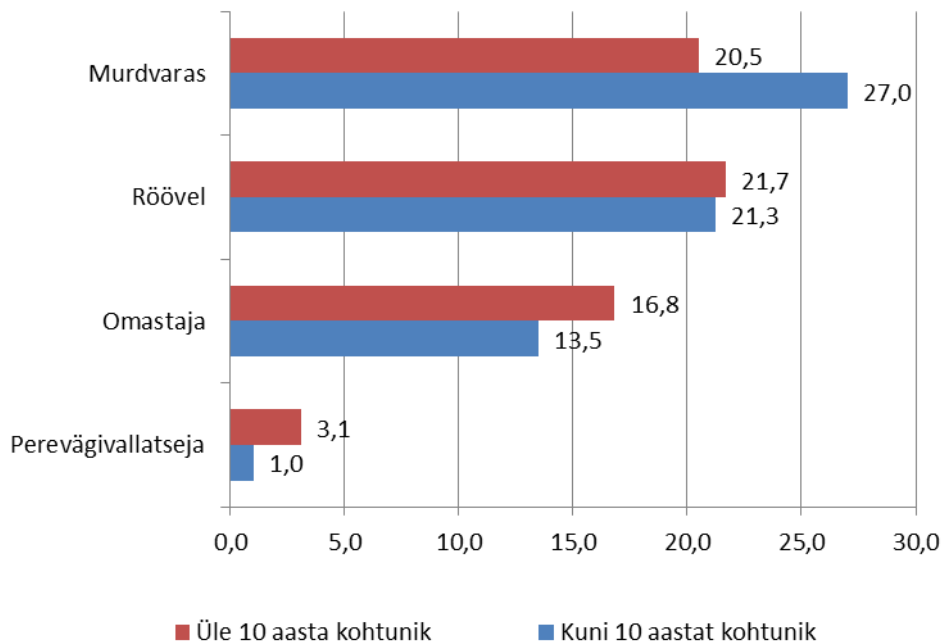

Joonis 51. Vanuselised erinevused keskmistes karistuspikkustes kuudes

Tööstaaž

Kohtunike karistuseelistused on eri kohtunikustaažide puhul sarnased ning väikeste gruppide tõttu põhjalikumaid võrdlusi ei tehta ning seega ei ole ka kirjeldatud erinevused statistiliselt olulised. Võib tõdeda, et lühema staažiga kohtunikud eelistavad perevägivalla puhul toime tulla formaalseid karistusi kohaldamata, piirdudes lepitamise ja kahjude hüvitamisega. Pikema staažiga kohtunikud seevastu kasutaksid samas situatsioonis tingimisi vanglakaristust. Ning omastaja puhul eelistavad vähesema staažiga kohtunikud rahalist karistust, kuid suurema staažiga kohtunikud eelistaksid tingimisi vangistust.

Ka karistuspikkuste osas on eri staažiga kohtunikud sarnaste eelistustega. Mõnevõrra erinevad siiski suhtumised murdvargasse ja perevägivallada. Murdvarga puhul on rangemate karistuste poolt vähesema staažiga kohtunikud ning perevägivalla puhul suurema staažiga kohtunikud.

Joonis 52. Tööstaažist tulenevad erinevused keskmistes karistuspikkustes kuudes

Lisa 5. Juhtumid

Tabel 1. Juhtum: PEREVÄGIVALD

Mark ja Anna on abielus olnud 6 aastat. Neil on 4-aastane tütar. Abielu ei ole viimase aasta jooksul hästi toiminud ja nad tülitsevad üha sagedamini.

Mark ja Anna otsustavad proovida oma probleemid läbi rääkida ning veeta nädalavahetuse kahekesi. Nad viivad lapse lapsehoidja juurde. Aga juba reedel õhtul lähevad nad tülli, tüli muutub vägivaldseks. Mark lahkub vihaselt korterist ja läheb koos sõpradega linna peale. Anna on ärritunud ja läheb veidi aja pärast sõpradega välja.

Mark kahetseb, et neil ei õnnestunud oma probleeme lahendada ja helistab seetõttu korduvalt Annale, kes ei vasta ja ei helista ka tagasi. Mark läheb koju tagasi umbes kell 1 öösel, olles veidi alkoholi tarvitanud. Anna jõuab koju kell 2. Mark tahab teada, kus Anna oli, aga Anna ei vasta Marki küsimustele. Mark muutub armukadedaks ja vihaseks. Anna soovib lahutust. Mingil hetkel läheb tüli vägivaldseks: Mark lööb naist selga, rindu ja kuklasse, nii et Anna kukub. Anna jookseb korterist välja ja läheb traumapunkti: tal on verevalumid rinnal ja seljal. Järgmised 5 päeva valutavad tal kael, selg, ribid ja neerud. Lisaks on tal murdunud kaks parema käe sõrme.

Mark on 40 aastat vana. Ta on töötu ja tal on probleeme alkoholiga. Teda pole varem karistatud.

Juhtum: OMASTAMINE

2011. aastal avastas pank, kus Viktor oli töötanud kümme aastat, olulise summa kadumise. Sisejuurdluse tulemusena avastati, et Viktor oli loonud oskusliku skeemi, millega omastas igakuiselt 6 000 eurot, saades umbes 360 000 eurot viie aastaga.

Viktor tunnistas süü üles panga juhtkonnale, ent keeldus summa tagasimaksmisest. Pank esitas politseile Viktori suhtes kuriteoavalduse. Viktor tunnistas tegu, ent keeldub summat tagasi maksmast, kuna tema palk olevat olnud ebaõiglaselt madal töö eest, mida ta tegi. Tema perekond ei kahtlustanud midagi ning toetas teda menetluse käigus.

Viktor on 45. aastane, majandusharidusega. Ta on abielus, 10- ja 13-aastase lapse isa. Varasemad rikkumised puuduvad. Juhtumi ajal oli tema kuupalk 2500 eurot. Omab luksuslikku maja ja mitut autot.

Juhtum: RÖÖV

Aleksander siseneb nägu katva suusamaskiga teisipäeva õhtul väikesesse poodi. Müüja on poes üks. Aleksander võtab leivanao, ja ähvardab müüjat ning nõuab raha. Aleksander surub müüja vastu letti. Müüja avab kassa, aga seal on vaid 260 eurot. Aleksander haarab ühe käega raha ning samal ajal nõuab noaga ähvardades lisaraha.

Ta sunnib müüja tagaruumi seifi juurde ja nõuab seifi koodi. Müüja esilagu tõrgub, aga siis sisestab koodi ja uks avaneb. Aleksander haarab raha ja seejärel jookseb kioskist välja. Kogu röövi saak on 2200 eurot.

Aleksander on 28 aastat vana. Ta kasvas üles väikeses linnas peres, kus teda sageli peksti. Tal on täiskasvanuna vaimsed probleemid ja raskused töökoha säilitamisel. Aleksander kasutab kokaiini ja amfetamiini. Teda pole varem karistatud.

Juhtum: VARGUS

2012. aasta maikuu nädalavahetusel murti sisse ühes elamupiirkonnas 20 korteri keldrisse ning lõhuti ukسلukud, kaasa võeti ettejuhtuvaid esemeid. Rahalist kahju tekitati sellega kokku 6500 eurot. Mõned kuud hiljem peeti kinni varem karistatud Robert, kui ta tungis sisse ühte majja. Tal oli kaasas kruvikeeraja, millega ta oli keldritesse sisse murdnud ja ta tunnistas sissemurdmised üles. Uurimisel selgus, et ta oli kunagi varem ähvardanud kioski müüjat HI viirusega (HIV) nakatatud süstlaga, võttes kaasa 325 eurot.

Robert on 26-aastane, põhiharidusega, ilma püsiva sissetulekuta. Tal on varasemast juba 8 kriminaal-karistust erinevate rikkumiste eest: autovarguse, heroini müümise ja mitmete sissemurdmiste eest. Tema esimene karistus oli tingimisi vangistus ja järgmisel kahel korral vabastati ennetähtaegselt suunamisega narkomaanidele mõeldud programmi. Alates 18ndast eluaastast on Robert veetnud trellide taga 14 kuud.